

1 Voorwoord

In dit jaarverslag over 2023 wordt u zo goed mogelijk geïnformeerd over de activiteiten en betrokkenheid van onze vereniging in het afgelopen jaar.

We hebben in 2023 de draad weer opgepakt en hebben weer veel meer activiteiten kunnen uitvoeren dan de voorgaande corona jaren. De resultaten daarvan vindt u terug in dit jaarverslag.

Omdat het bijna onmogelijk is iedereen met naam te bedanken zonder risico iemand te vergeten, wil het bestuur vanaf deze plaats iedereen bedanken die in 2023 een bijdrage heeft geleverd aan de vereniging en dit jaarverslag.

2 Algemeen

Wat betreft het aantal leden blijft de vereniging het goed doen, ondanks dat er door Corona twee jaren vrijwel geen activiteiten zijn geweest.

Begin 2023 had de vereniging 375 leden, waarvan 6 aspirant-lid (leden die het eerste jaar lid zijn door het volgen van een cursus).

Eind 2023 had de vereniging 400 leden, waarvan 7 aspirant-leden.

Financieel is de vereniging zeer gezond, zoals ook te lezen is in het financieel jaarverslag. Voor investeringen in de bescherming en ondersteuning van vogels zijn we altijd op zoek naar mogelijkheden. Zeker door de vaste inkomsten vanuit de windmolens bij Etten-Leur zijn er financieel daarvoor geen al te grote belemmeringen. Het idee om extra eilandjes aan te brengen in de Emerput is in de ALV van november aangenomen en de vlotjes zijn besteld, zodat deze in 2024 te water gelaten kunnen worden.

3 Bestuur

De bestuurssamenstelling was in 2023:

Bert van de Haar	voorzitter
Ger Duijf	secretaris
Kees Wijnen	penningmeester
Ineke Buijnsters	publiciteit en PR
Laurie Rijsdijk	taak o.a. biologisch secretariaat

Bijdrage aan bestuur van Natuurplein de Baronie.

De West Brabantse Vogelwerkgroep is één van de zeven aangesloten natuurverenigingen bij de federatie Natuurplein de Baronie (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Breda, Vereniging Markkant, Mark&Leij, Natuur en Landschapsvereniging Gilze-Rijen, IVN Dintel-& Marklanden en het Bijenhouderscollectief).

Daarmee heeft de Vogelwerkgroep tevens de verplichting op zich genomen om bij te dragen aan het bestuur van Natuurplein de Baronie en ook twee leden af te vaardigen naar de Algemene Vergadering.

Bert van de Haar is secretaris van Natuurplein de Baronie en neemt actief deel aan het bestuur overleg van Natuurplein de Baronie.

De activiteiten van Natuurplein de Baronie in 2023 zijn in een separaat jaarverslag van Natuurplein de Baronie opgenomen en zijn geplaatst op de website van Natuurplein.

Piet van Iersel en Bas Gerrits waren de vertegenwoordigers van de Vogelwerkgroep bij de algemene ledenvergaderingen van Natuurplein de Baronie in 2023.

3.1 Bestuursactiviteiten 2023

3.1.1 Vergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2023 vijf keer. Er waren twee Algemene Vergaderingen in 2023, welke op 19 april en 02 november hebben plaatsgevonden.

3.1.2 Overleg met coördinatoren werkgroepen en de cursus- en excursieleiders.

Op 17 mei heeft het jaarlijks overleg met de coördinatoren van de werkgroepen plaatsgevonden. De opkomst was heel erg karig.

Daaruit zijn geen bijzonderheden gekomen en de activiteiten van de werkgroepen staan vermeld verderop in dit verslag.

3.1.3 Ledenadministratie

De ledenadministratie wordt sinds 2017 gedaan door de penningmeester.

Wijzigingen en aanmeldingen worden aangepast in het account van E-boekhouden.

Via die bron worden ook de nieuwsbrieven en digitale Hupkes verzonden.

Dat werkt naar tevredenheid.

Leden worden verzocht (e-mail) adreswijzigingen en andere wijzigingen door te geven via ledenadministratie@westbrabantsevwg.nl.

3.1.4 Samenwerking.

Met de gemeente zijn, vooral vanuit Natuurplein de Baronie, besprekingen voortgezet over tal van zaken. Natuurplein de Baronie heeft daarbij voor 1 dag per week ondersteuning bij haar werkzaamheden door een zogenaamde beginspraak coördinator. Ook de ontwikkeling van gemeentelijk beleid werd gevolgd en zo nodig van commentaar voorzien.

Het project Green Quays is in 2023 beëindigd. De Vogelwerkgroep heeft daarin haar rol aangaande het doen van een '0'-meting opgepakt en nu rest ons nog voor de toekomst de monitoring wat deze aanleg uiteindelijk aan invloeden heeft op de het vogelbestand in het gebied rond de nieuw aan te leggen Mark.

Ook is er via de gemeente wederom op aangedrongen om nu toch echt werk te gaan maken van een Soorten Management Plan (SMP) waarmee de corporaties beter hun renovatie programma's en de gevaren die daar aan zitten voor de daar nestelende dieren in het bijzonder de vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen in kaart kunnen brengen en op de juiste wijze te mitigeren door niet alleen naar het project te kijken, maar de bredere omgeving daarin te betrekken. De corporaties hebben ook aangedrongen bij de gemeente om daar haast mee te maken.

Er zijn in 2023 wel mailwisselingen geweest, maar concrete invulling is er nog niet aan gegeven. Wel is de toezegging gedaan dat wij de tussentijdse rapporten voor de diverse delen van de stad kunnen inzien.

3.1.5 Ruimtelijke ordening (RO).

Ook in 2023 is er door zowel individuele leden van de Vogelwerkgroep alsmede Natuurplein de Baronie intensief meegedacht (zowel kritisch als positief) omtrent (nieuw) bouwplannen in de binnenstad maar ook in het buitengebied. En dan met name gebieden waar zich uilen bevinden, het plan Markdal en de aanpassingen in de Rith, maar ook de aanleg van nieuwe natuur, zoals bijv. het project Noordrand Midden (Weimeren, Kelsdonk-Zwermlaken, StrijpendeBerk). Maar ook samen met SBB overleg gepleegd met de gemeente Drimmelen over een extra by-pass en meer verkeer bij Zonzeel.

Er is tevens een aanzet gegeven tot het oprichten van een werkgroep die zich zal buigen over de inhoudelijke juistheid van de ecologische rapporten die veelal bij een nieuwe ontwikkeling worden opgesteld.

3.1.6. Besluitenlijst.

Voor de volledigheid zijn in bijlage 2 de vergaderpunten en besluiten van 2023 weergegeven.

3.2 PR en communicatie.

3.2.1 Corona-periode ten einde.

Gaandeweg 2022 heeft de Overheid de beperkende maatregelen voor groepen versoepeld en later mochten we elkaar weer samen ontmoeten bij lezingen en excursies.

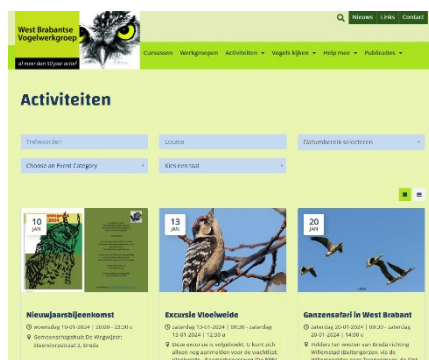
Ook in 2023 zijn er een aantal leden, qua leeftijd en gezondheid, die onze activiteiten nog steeds liever op afstand meemaken. Bijzonder is wel dat, voornamelijk jongere mensen, de weg naar onze vereniging hebben gevonden. Zij konden vanwege de Corona-beperkingen vaak niet hun 'normale' leven leiden en hebben de natuur 'ontdekt'. In veel gevallen wilden ze meer weten over vogels en zo kwamen ze uit bij onze vereniging.

3.2.2 Nieuwjaarsbijeenkomst.

Eindelijk was er weer de mogelijkheid om met meer mensen aan één tafel te zitten. Heerlijk bijpraten en deelnemen aan onze Nieuwjaarsquiz. De Gouden Veer, onze wisseltrofee, is door Henriëtte Huijgens afgestoft. Hans van Kluiven mocht de veer mee naar huis nemen. De avond werd afgesloten met blije gezichten en vooral ideeën en suggesties voor een 'gezond' nieuw jaar.

3.2.3 Website

Kleur, lettertype, lay-out, snelheid, gebruiksvriendelijkheid en nog veel meer bepalen de 'looks' van de website. Vaak is dat het eerste dat onbekenden tegenkomen via de zoekmachines.

Wordt de site behoudend, modern of gedurfd... zoveel mensen zoveel meningen. Er is vooral veel tekst om over te zetten. Veel beeldmateriaal geeft lucht tussen al die letters. Daar zit wel een hoop zoekwerk in, zeker omdat we graag de naam van de fotograaf erbij willen vermelden. Bij diverse tussentijdse presentaties aan de leden zijn er enthousiaste reacties. Het team dat hieraan werkt bestaat uit: Ger Duijf, Laurie Rijdsdijk en Ineke Buijnsters. Eind 2023 is ruim 90%

van de content overgezet. Het 'live' gaan gebeurt na de jaarwisseling.

De oude website wordt natuurlijk nog steeds up-to-date gehouden totdat de nieuwe website live is. Hiervoor zijn verantwoordelijk Ger Duijf en Ineke Buijnsters.

3.2.4 Leden enquête.

Een aantal leden heeft ook in 2023 nog gereageerd op deze vragenlijst. Soms is er gewoon meer tijd nodig om je te oriënteren op iets nieuws. Bij diverse werkgroepen zijn er leden komen kijken en hebben zij zich spontaan aangemeld.

3.2.5 Persberichten.

Vooral de huis-aan-huis krant BredaVandaag plaatst bijna al onze persberichten. Ook het digitale platform HaagseBeemdenNieuws/ModernPrinsenbeek neemt onze meldingen op in de agenda.

Bij BN/DeStem zijn de mogelijkheden zeer beperkt.

3.2.6 Groene Groepen.

Rondom Breda zijn diverse organisaties geïnteresseerd in onze lezingen. Bij iedere lezing krijgen zij een mailing toegestuurd.

3.2.7 Facebook.

Het aanmaken van een 'Evenement' biedt mensen via Facebook meer informatie aan. Zij kunnen ons bericht delen met vrienden en die vervolgens weer met hun vrienden. Onze pagina heeft bijna 700 volgers.

3.2.8 Instagram.

Mooie foto's, vaak van Ria Lambregts, worden op INSTA geplaatst. Merel Roks of Ria Lambregts schrijven daar een informatieve tekst bij. Ongeveer 262 mensen volgen onze foto's en vinden ze leuk 📍

3.2.9 App Waarnemingen/ErOpUit.

- Wat waren er voor bijzondere meldingen?
Is dit een Steenarend? Is er een visarend in het Kroetenpark? Dansende spreeuwen in de Buffelstraat, Roodhalsgans, Koereiger en Witoogend in de Waterdonken.
- Maar ook aandacht voor overlast en dierenleed door afschot van Knobbelzwanen, Hardrock festivals en Vuurwerk
- Tips om naar speciale films en lezingen te gaan en vooral bijzondere documentaires op een onverwacht Tv-zender.

3.2.10 PR-team.

Bij Intratuin zijn we teruggevraagd om dit jaar nogmaals voorlichting te geven en crea-activiteit met kinderen te doen.

Tijdens de Groene-Doe-Markt bij park Wolfslaar waren we present om te vertellen over vogels, hun gedrag en hun leefomgeving. Een combinatie met creatieve kinderactiviteiten maakte het voor hen en voor ons een geslaagde dag.

Aan de leerlingen van de twee basisscholen in Princenhage hebben we geluiden laten horen en via telescopen een mooi stilzittende blauwborst kunnen laten zien. Een paraplu was hard nodig. Het regende alle drie

de middagen.

Dank aan diverse enthousiaste vrijwilligers. Graag doen we in 2024 weer een beroep op jullie.

3.2.13 Nieuwsbrieven.

Maandelijks wordt er een nieuwsbrief verzonden aan de leden van de vereniging en de contacten van de West Brabantse Vogelwerkgroep.

In deze nieuwsbrief worden activiteiten van de vogelwerkgroep en andere instanties op het gebied van vogels voor de komende maand vermeld.

In 2023 zijn er daarnaast nog vier extra nieuwsbrieven verzonden. Hierin zijn zaken opgenomen die niet kunnen wachten tot de volgende reguliere nieuwsbrief.

De samenstelling en verzending van de nieuwsbrief is verzorgd door Agnes van der Sanden en Ger Duijf.

3.2.14 't Hupke

Viermaal per jaar wordt ons verenigingsblad 't Hupke, hetzij op papier of digitaal, beschikbaar gesteld aan de leden. Vanaf 2011 (jaargang 42) zijn de Hupkes te downloaden vanaf onze website.

De redactie van 't Hupke bestaat uit Martin van Leest en Jan Benoist. Verder werkt een vast team bestaande uit Raymond van Breemen, Piet van Iersel, Hans van der Sanden, Willem Veenhuizen, Harry van Vugt, Ria Lambregts (foto's), Ineke Buijnsters, Wilma Rasink, Henriëtte Huijgens, Ad Rijnen en Albert de Hoon aan het tot stand komen van het verenigingsblad.

3.3 Ledenadministratie

De ledenadministratie wordt sinds 2017 gedaan door de penningmeester.

Wijzigingen en aanmeldingen worden doorgevoerd in het account van e-boekhouden.

Via die bron worden ook de nieuwsbrieven en digitale Hupkes verzonden.

Dat werkt naar tevredenheid.

Leden worden verzocht (e-mail) adreswijzigingen en andere wijzigingen door te geven via ledenadministratie@westbrabantsevwg.nl

3.4 Financiën

De boekhouding wordt verwerkt in het online programma e-boekhouden.

De vereniging heeft het jaar 2023 met een saldo van € 545 afgesloten.

Dit kwam door een negatief bedrag van ruim € 500 aan het eigen vermogen en een aanbetaling voor de nieuwe vlotjes op de Emerput uit het windmolenfonds.

Ook was er weer de donatie van het windmolenpark Etten-Leur. Deze donatie is in de komende jaren structureel en wordt op de balans toegevoegd aan "het windmolenfonds". Deels is hij besteed -zoals vermeld- aan de duurzame vervanging van de huidige vier (twee overgebleven) vlotjes in de Emerput. Voor 2024 is er eveneens een uitgave daarvoor voorzien.

De definitieve financiële overzichten met toelichting vindt u in bijlage 1.

3.5 Bio-secretariaat

Voor de watervogeltellingen zijn de routes door de huidige tellers beschreven zodat bij (eenmalige) uitval van tellers het werk toch zo consistent mogelijk kan worden voortgezet. De bio-secretaris blijft bezig met het monitoren van tellingen en aangeven waar en wanneer nieuwe tellers nodig zijn. De bio-secretaris begeleidt nieuwe leden en beginnende vogelaars om te beginnen met vogeltellingen, door ze in contact te brengen met ervaren tellers of bestaande werkgroepen.

Tellingen door onze eigen leden van de Vogelwerkgroep, maken het mogelijk om inzicht te houden in vogelonderzoek in de eigen regio, om trends waar te nemen en om dit onderzoek te kunnen gebruiken voor de bescherming van de vogels, maar ook voor de versterking van hun leefomgeving bij de aanleg van nieuwe natuur. Uitwisseling van informatie zal alleen plaatsvinden, na toestemming van de teller.

Continuïteit van tellingen en goede beschikbaarheid van informatie zijn zeer belangrijk voor het onderzoek en bescherming van vogels in West-Brabant.

Dit jaar blijken de tellingen en onze lange termijn gegevens nog eens van groot nut bij het aanvechten van de afschotvergunning van de Knobbelzwanen.

Nieuwe tellers zijn nog altijd van harte welkom, zeker om de continuïteit van tellingen in de toekomst te kunnen waarborgen!

Ook is het fijn als je voor Sovon telt, om dit zichtbaar te maken voor het bio-secretariaat door die toegang te geven je telgegevens te zien in het SOVON portaal. Dit kun je doen door het bio-secretariaat als lezer toe te voegen aan je telgebied met waarnemerscode XSWE02.

We willen graag alle leden van de werkgroepen en de samenwerkende organisaties bedanken voor hun inzet voor het bio-secretariaat. Daarbij wederom een bijzondere dank voor Hans van der Sanden voor het verzorgen van het waarnemingen archief.

4 Vogelcursussen

Cursussen en workshops

Coördinatoren: Jan Benoist en Fred Pardoel

Cursussen Vogels Herkennen en Van Kijken naar Waarnemen

Het minimum aantal deelnemers bij beide cursussen is 15 en het maximum aantal deelnemers is 30. Beide cursussen trokken weer ruim voldoende deelnemers, resp. 26 en 24.

De cursussen staan open voor zowel leden als niet-leden, zij het dat leden voorrang hebben bij de aanmelding en een geringer bedrag aan cursusgeld betalen. Deelnemers die nog geen lid zijn, worden automatisch voor een jaar aspirant-lid van de Vogelwerkgroep. De cursussen leveren daardoor flink wat nieuwe leden op.

Beide cursussen bestaan uit een theoretisch deel van 5 lesavonden en uit een praktisch deel van 5 veldexcursies naar interessante gebieden in de omgeving van Breda.

De vogelcursussen worden zeer gewaardeerd, wat blijkt uit de reacties van de deelnemers. Er zijn bij iedere excursie steeds 2 begeleiders, zodat de groepen maximaal uit 15 cursisten bestaan. Hiervoor is het soms nodig dat anderen dan de docenten van de cursus bij de begeleiding assisteren. O.a. Kees Wijnen, Cobi van Wijngaarden en Maurice Verschuren hebben hierbij al geholpen.

De lessen van de cursus 'Vogels Herkennen' werden verzorgd door Raymond van Breemen, Annemarie Brosens, Hans Diepstraten, Hannie van Gils, Bart Jaspers, Wilma Rasink, Hans van der Sanden en Willem Veenhuizen.

In 2024 gaat Maurice Verschuren ook les geven.

De lessen van de cursus "Van Kijken naar Waarnemen" werden verzorgd door Raymond van Breemen, Jan Benoist, Hannie van Gils en Piet van Iersel.

Cursus Vogelzang.

Voorjaar 2023 werd de tweede volledige cursus Vogelzang georganiseerd. De bedoeling is dat de deelnemers (alleen leden) de zang van basisvogels leren herkennen. Dit gebeurt tijdens een vijftal excursies. Er is dus geen aparte theorieles. De cursus is een vervolg op de cursus Van Kijken naar Waarnemen. De begeleiders zijn: Sandra Aarts, Erik van Boxtel, Hans Diepstraten, Cees Huijben, Bart Jaspers, Marjo Lips, Gert van der Hart, Rutger Ouwerkerk, Wilma Rasink, Cobien van 't Riet, Willem Veenhuizen (reserve), Kees Wijnen, Jan Willem Wijnhoven en Cobi van Wijngaarden.

Door het uitstel van de cursus in eerdere jaren (corona) was er een te groot aantal inschrijvingen. Er is daarom voor 2023 besloten tot een eenmalige verhoging van het maximum aantal: 24 i.p.v. 16. Ook dit aantal inschrijvingen was overigens al snel bereikt, een teken dat de cursus in een vraag voorziet.

Marjo Lips, Cees Huijben en Rutger van Ouwerkerk stoppen vanaf 2024 met hun bijdrage aan de cursus Vogelzang. We bedanken hen allen voor hun inzet. Doordat we weer naar maximaal 16 deelnemers en 2 groepen terugvallen zijn er voldoende begeleiders voor 2024.

Cursus MUS.

Samen met Sovon organiseren we bij voldoende deelname een cursus MUS. De theoretische kant wordt behandeld op een cursusavond en er is daarna een excursie voor de praktijk van het tellen. Het initiatief om deze cursus te organiseren ligt bij het bestuur. Er moeten voldoende deelnemers zijn (minimaal 10).

Workshops.

Hans Klaassen heeft in 2022 voor het eerst en succesvol de workshop "Vinken, gorzen en mussen" gegeven (een pilot). Toch wilde hij er - na enige twijfel - niet mee doorgaan en is in 2023 deze workshop komen te vervallen. Op dit moment zijn er geen nieuwe plannen voor workshops.

Evaluatie.

Ieder jaar evalueren we wel wat nadrukkelijker een bepaald onderdeel. In 2023 waren dat de presentaties en handleidingen van de cursussen Vogels Herkennen en Van Kijken naar Waarnemen. Samen met de docenten zijn er wat aanpassingen gedaan aan de presentaties. Ook is de handleiding van Vogels Herkennen voorzien van recentere cijfers van aantallen vogels in Nederland en recentere plaatjes. Andere wijzigingen betreffen de spelling en een consequenter taalgebruik.

Vooruitblik 2024

Dit is al uit de tekst van ieder onderdeel op te maken. Samenvattend:

- Handhaving van de cursussen en cursusopzet
- Bij de cursus Vogelzang weer teruggaan naar maximaal 16 deelnemers en twee groepen
- Geen plannen voor nieuwe workshops
- Het initiatief voor een MUS-cursus bij het bestuur laten

5. Activiteiten

5.1 Lezingen

De lezingen worden verzorgd door Mathilde Marijnissen, Wilma Rasink en Merel Roks. In 2023 zijn er in totaal zeven lezingen gehouden over zeer gevarieerde onderwerpen. Het streven is om maandelijks, m.u.v. de maanden juli, augustus en december een lezing te organiseren.

Onderwerpen voor lezingen kunnen worden voorgesteld via lezingen@westbrabantsevwg.nl.

- 9 februari 2023

Lezing over Kuikenbescherming bij weidevogelwerk door Astrid Kant.

Astrid Kant is een bevoegen weidevogelbeschermster van het eerste uur, met veel ervaring en een levendig verhaal. Er waren 38 bezoekers. Organisatie Wilma Rasink.

- 9 maart 2023

Lezing over Albatrossen overal ter wereld, door Otto Plantema.

Otto is een gepassioneerde onderzoeker en volger van albatrossen, die van zijn vele reizen prachtige foto's heeft en er boeiend over kon vertellen.

Er waren 43 bezoekers. Organisatie Wilma Rasink.

- 6 april 2023

Lezing over exotische rivierkreeften en de vogels die ze inmiddels eten.

Otto is een gepassioneerde onderzoeker en volger van albatrossen, die van zijn vele reizen prachtige foto's heeft en er boeiend over kon vertellen.

Er waren 46 bezoekers. Organisatie door Mathilde Marijnissen.

- 08 juni 2023

Lezing over vleermuizen door Jos Marcelissen.

Jos is coördinator beschermingsnetwerk vleermuizen Noord Brabant. Hij vertelde over de belangrijkste Nederlandse soorten, en hun ecologie.

De lezing zou worden afgesloten met een excursie. Echter werd het pas zo laat donker dat besloten is dit uit te stellen. Op 4 september is alsnog de excursie gehouden, waarbij ongeveer 15 deelnemers waren. Tijdens de wandeling liet Jos d.m.v. bat-detectors de geluiden horen die verschillende vleermuizen maken.

Er waren bij de lezing 30 bezoekers. Organisatie Merel Roks.

- 21 september 2023

Lezing over de Wieden door Ronald Messemaker.

Ronald is al 30 jaar boswachter in de Wieden en enthousiast fotograaf. Hij laat met zijn verhaal 'Van aalscholver tot zomertaling' vele aspecten van het gebied zien.

Er waren 31 bezoekers. Organisatie Wilma Rasink.

- 19 oktober 2023

Lezing over het Groene Woud door Thijmen van Heerde van Stichting ARK.

Thijmen is als ecooloog / projectleider verbonden aan Stichting ARK / Rewilding Nederland, en werkzaam in de gebieden Groene Woud en Hollandse Delta. Hij vertelt over de soortenrijkdom in het Groene Woud en over het teruggeven van agrarische percelen aan de natuur. Zo wil ARK 300 ha nieuwe natuur creëren.

Er waren 32 bezoekers. Organisatie Merel Roks.

- 23 november 2023

Lezing over de Slechtvalk door Martin Mollet.

Als coördinator van de Werkgroep Roofvogels Hoekschewaard en contactpersoon voor de Werkgroep Slechtvalk Nederland voor de Provincie Zuid Holland en Westelijk Noord Brabant vertelde hij over het ontdekken van nesten, aanbrengen van kunstmatige broedplaatsen, het monitoren, ringen, volgen van broedpogingen en het opgroeien van de pullen.

Er waren 65 bezoekers. Organisatie Mathilde Marijnissen.

Vanuit de Werkgroep Lezingen is door Wilma Rasink deelgenomen aan de organisatie van een reeks lezingen vanuit Natuurplein de Baronie, met als rode draad Biodiversiteit. In dit kader heeft de West Brabantse Vogelwerkgroep op 13 december Ben Koks en Elvira Werkman uitgenodigd met een presentatie over de terugkeer van de Kiekendief in Groningen, gerelateerd aan beschermingsmaatregelen in landbouwgebieden. Door miscommunicatie met De Wegwijzer kon deze lezing niet plaatsvinden en is verschoven naar februari 2024.

5.2 Excursies

De werkgroep excursies heeft het grootste deel van het jaar bestaan uit twee personen: Martin van Leest en Giggi van Melick. Samen hebben zij dit jaar 20 excursies georganiseerd.

Deze kunnen grofweg als volgt onderverdeeld worden:

- 3x fiets excursie (ooievaars Breda e.o., uilen Bavel e.o., Yerseke Moer);
- 4x auto excursie (Plan Tureluur, ganzensafari (2x), Hedwigepolder);
- 13x te voet, waaronder 4x een stadsexcursie.

We hebben dit jaar gebieden in en rond Breda bezocht, maar zijn ook wat verder weg gaan vogelen. Zo zijn we twee keer richting Bergen op Zoom getrokken, maakte traditiegetrouw Plan Tureluur onderdeel uit van de excursies en zijn we in het najaar naar de Hedwigepolder gegaan.

Complete lijst van excursies: Ganzensafari (polders Willemstad), Plan Tureluur, Bleeke Heide, Stadsexcursie Grote Kerk, Regte Heide, Brabantse Wal, Stadsexcursie Wilhelminapark, Gilzewouwerbeek, Merkske Broskens, Stadsexcursie Zartpark, Matjens, Ooievaars (rondom Breda Zuid), Emerput, Uilen (omgeving Bavel), Stadsexcursie 't Zoet, Bleeke Heide, Markiezaat, Yerseke Moer, Hedwigepolder, Ganzensafari (omgeving Zonzeel).

Over het algemeen zijn de excursies goed bezocht en worden ze heel positief gewaardeerd. Een kanttekening die daarbij gemaakt moet worden is dat sommige excursies pas vrij laat gecommuniceerd werden waardoor het aantal aanmeldingen wat achter bleef. Fietsexcursies zijn minder in trek, waarschijnlijk omdat deelnemers organisatorische problemen hebben om ter plaatse te komen.

Excursies zijn onmogelijk zonder de vrijwillige bijdrage van excursiebegeleiders. Onze grote dank gaat dan ook uit naar de leden en niet-leden die het afgelopen jaar met hun enthousiasme en kennis een excursie hebben begeleid.

In de herfst van het jaar is door beide werkgroepleden besloten dat, om de consistentie en groei van de werkgroep te waarborgen, het goed zou zijn om nieuwe leden voor de werkgroep te werven. Middels twee berichten in de nieuwsbrief leverde dat twee aanmeldingen op. Met twee enthousiaste nieuwe leden, Bianca van Den Berg en Sandra Aarts, doet Martin van Leest

een stapje terug. Hij blijft als adviseur beschikbaar voor de werkgroep. We danken Martin hartelijk voor zijn bijdrage de afgelopen jaren.

De voorbereidingen voor de excursies voor het nieuwe vogelseizoen 2024 worden op het eind van het jaar opgepakt door het nieuwe team: Bianca van den Berg, Sandra Aarts en Giggi van Melick. Dit komt de tijdige planning en communicatie van excursies ten goede. Om continuïteit te waarborgen zijn templates, procesbeschrijvingen en overzichten vastgelegd in verschillende documenten die vanuit de Excursie drive (onderdeel van de Google omgeving van de vogelwerkgroep) gebruikt en bijgewerkt worden door alle werkgroepleden.

6 Werkgroepen

Inleiding.

In dit hoofdstuk treft u de verslagen aan van onze werkgroepen over het jaar 2023. De indeling van ieder verslag is in principe volgens een vast format.

Het bestuur bedankt de coördinatoren en de leden van de werkgroepen voor al hun inspanningen en voor het uitstekende werk, dat zij ook dit jaar weer verzet hebben.

6.1 Werkgroep	Stadsvogels
Coördinator	Willem Veenhuizen
Leden (26)	Frans Aarts, Jan Benoist, Cor en Toos Borghouts, Raymond van Breemen, Ineke Buijnsters, Rombout van Eekelen, Hannie van Gils, Henriette Huijgens, Hans Goosens, Gert v h Hart, Piet van Iersel, Martin van Leest, Marijke Levy, Marjo Lips, Peter Melissen, Leo Nagelkerke, Ellie en Klaas Pruiksmas, Wilma Rasink, Hans en Agnes van der Sanden, Mariska Tonnet, Harry van Vugt, Jan Willem Wijnhoven en Willem Veenhuizen

Activiteiten 2023

Ook In 2023 is de Huismus voor een deel van de stad geïnventariseerd en gekarteerd (Piet van Iersel omgeving Heusdenhout, Willem deel van IJpelaar.).

telt jaarlijks de Huiszwaluwen binnen de bebouwde kom van Breda, alsmede enkele bewoningen in het buitengebied.

Roekenkolonies geïnventariseerd (IJpelaar Seminarie verdwenen, De Heuvel, Nolensplein verdwenen, hoek Baliendijk/ Kapittelweg zeker weer 13-15 nesten!, Prinsenbeek, Brielsedreef 1-3 nest, Bavel omgeving De Huif,t Hof verdwenen, Loevensteinstraat) 4-5 nesten!

Driesprong, B5 project. Monitoring van Gierzwaluw en Huismusinmetselkasten. Brabantpark, monitoring mitigerende maatregelen ivm dakenrenovatieproject, Huismus, Gierzwaluw, Kauw enz. , Wisselaar, idem doch minder bezoeken, dakrenovaties, monitoren van mitigerende maatregelen, kortom of de vele nestkasten e.d. wel werken!?. Nabij Petegemstraat zijn twee Huiszwaluwtilen geplaatst als mitigerende maatregel! Nieuwe Mark, territoriumkartering type BMP, vanwege zware werkzaamheden niet bezocht.

Presentatie

Willem heeft weer 4 stadsvogelexcursies gehouden, Grote kerk e.o. 9 pers. aanwezig 25 soorten, Wilhelminapark 7 pers. aanwezig 23 soorten, Zwartpark 16 pers. aanwezig 28 soorten, en 't Zoet (voormalig CSM terrein) 7 pers. aanwezig 20 soorten.

Plannen voor 2024

Bestaande onderzoeken en tellingen worden voortgezet, Scholekster in de bebouwde kom, eventueel deelgebieden.

Weer 4 Stadsvogelexcursies, 17 maart Grote Kerk, 21 april Wilhelminapark, 19 mei Zwartpark, 30 juni Waterdonken.

Territoriumkartering Nieuwe Mark, we proberen een aantal bezoeken te brengen.

Huismus, renovaties monitoren div gebieden (Brabantpark, Driesprong B5, Langendijk IJpelaar.)

Halsbandparkiet; stad Breda (Valkenberg 17 mrt 2024 al 6 exemplaren.)

Lage Vucht renovaties, monitoren indien mogelijk, .

Galdersche Heide, Territorium kartering BMP

Amphia ziekenhuis Scholekster monitoring.

6.2 werkgroep	Roofvogels
Coördinator	Raymond van Breemen
Leden (10)	Raymond van Breemen, Bas Gerrits, Hannie van Gils, Johan van Haperen, Arnold Klaren, Martin van Leest, Ellie Pruiksma, Andres Scherff, Harry van Vugt en Paul Zom .

Activiteiten in 2023

Inventarisatie de Hooiberg, de Berk en Strijpen. Wintertelling Noordwest Brabant
Voor de 12de maal hebben we alle gegevens ingevoerd m.b.v. autoclustering op de website van Sovon. Voordeel hiervan is dat de gegevens direct ingezien kunnen worden door Staatsbosbeheer, zodat, waar nodig, direct beschermingsmaatregelen kunnen worden getroffen. Sovon reageerde enthousiast op de reeks.

Overzicht van de belangrijkste resultaten

In het jaar 2023 heeft de roofvogelwerkgroep, voor het 15e jaar op rij de broedroofvogels in het gebied ten noorden van Etten-Leur in kaart gebracht. In het onderzoeksgebied liggen de natuurgebieden Strijpen, de Berk, de Hooiberg en de Oostpolder. Er is een goede samenwerking met terreinbeheerder Staatsbosbeheer.

De torenvalkenkasten die in samenwerking met de gemeente Breda zijn geplaatst, zijn in 2023 intensief gevolgd.

Torenvalken Gilzewouwerbeek, foto Raymond van Breemen

Integrale wintertelling roofvogels west Brabant

In december 2023 is de 20ste integrale wintertelling roofvogels gehouden waaraan 23 leden van de West Brabantse VWG hebben deelgenomen. Een uitgebreid verslag hiervan wordt gepubliceerd in het 'T Hupke nr. 196 voorjaar 2024.

Slechtvalken Grote Kerk, foto Raymond van Breemen.

Slechtvalken 9 okt-2020 is op de toren van de Grote Kerk van Breda in samen werking met de gemeente Breda een nestbak geplaatst voor de slechtvalken. Een uitgebreid verslag is opgenomen in 't Hupke winter 2020 nr. 183

2023 was succesvol , van een legsel van 3 eieren vlogen 2 jonge slechtvalken uit. Een uitgebreid verslag hiervan staat in het Hupke herfst 2023 nr.194.

Er wordt verder gewerkt aan het realiseren van een webcam zodat de slechtvalken op afstand zijn te volgen.

Plannen voor het nieuwe jaar

In 2024 gaan wij gewoon door met de eerder genoemde activiteiten . Torenvalken en slechtvalken gaan we nog intensiever volgen en waar het kan broed biologische onderzoek. In december gaan we voor de 21ste maal het veld in voor de Integrale wintertelling roofvogels west Brabant. Speciale aandacht hiervoor volgt begin 2024.

6.3 Werkgroep	Uilen
Coördinator	Martin van Leest
Leden (14)	Antoinette en Jos Koeken, Tonny en Rob Fisscher, Jan Broekman, Peter Brabander, Raymond van Breemen, Ellie Pruiksma, Piet Hendrickx, Frans Snijder, Jan Benoist, Frans Jacobs, Martin van Leest, Sylvia van Nes,

Voor het vijftiende jaar is door onze Uilenwerkgroep de monitoring van Steen- en Kerkuil gedaan in de elf deelgebieden in Breda e.o.

2023 gaat de boeken in als een goed jaar voor de Steenuil en een minimaal jaar voor de Kerkuil.

Steenuil

De laatste jaren zijn er steeds rond de tachtig juveniele Steenuilen uitgevlogen; in de jaren 2010-2013 lag dit aantal rond de dertig.

Opvallend verschijnsel was dat er in 2023 op veel minder plaatsen is gebroed dan de jaren ervoor terwijl in vergelijking daarmee net zoveel juvenielen zijn uitgevlogen. Op slechts 22 locaties zijn met succes 86 juveniele Steenuilen uitgevlogen. Voorgaande jaren is op veel meer plaatsen gebroed (2022>37, 2021>39) maar het aantal uitgevlogen juvenielen verschilde nauwelijks .

Drie gebieden, Teteringen e.o., Prinsenbeek-zuid en Hoge Bremberg vormen het grootste deel van het broedgebied. Uit deze drie gebieden is 76 procent van het totaal aantal uitgevlogen juveniele Steenuilen in Breda afkomstig.

Bedreigingen

Wij als uilenbeschermers ondervinden elk jaar weer dat territoria van uilen worden verstoord. Mooie plekje waar ze al jaren broeden verdwijnen, bijvoorbeeld doordat er nieuwe bewoners komen die alles spic & span maken. Spelende joelende kinderen, ronkende motoren en alles betegeld maken de ellende voor de Steenuil compleet. Wegwezen dus, ... maar waar naar toe?

En dan moet er ook nog gebouwd worden en dat gaat in Breda precies gebeuren op plaatsen waar de meeste Steenuilen zitten. De 900.000 woningen die er de komende zeven jaar in Nederland bij moeten komen gaan ten kosten van de natuur, maar ja.....er moet ook gewoond worden. Dus komen er woningen bij:

Teteringen 650 woningen in gebied waar vier territoria van de Steenuil zijn

Prinsenbeek 450 woningen in gebied waar drie territoria van de Steenuil zijn

Hoge Bremberg, een nog onbekend aantal woningen in een gebied waar zes territoria van de Steenuil zijn

Kerkuil

Op acht verschillende locaties in Breda zijn in totaal 24 juveniele Kerkuilen uitgevlogen. Het topjaar tot nu toe was 2019, toen vlogen er 61 juvenielen uit vanaf 21 locaties.

Het broedsucces bij Kerkuilen is sterk afhankelijk van het prooiaanbod van muizen dat elk jaar fluctueert.

Steenuil		Kerkuil		
jaar	Totaal aantal locaties	Totaal Aantal uitgevl juveniel	Totaal aantal locatie	Totaal aantal uitgevl juveniel
2023	22	86	8	24
2022	37	89	6	10
2021	39	76	14	51
2020	42	46	25	22
2019	47	62	21	61
2018	40	44	16	45
2017	43	36	13	34
2016	33	55	16	27
2015	23	38	13	16
2014	41	72	6	33
2013	40	31	6	12
2012	43	39	8	22
2011	38	53	5	13
2010	36	32	5	13

Broedseizoen	2023		
	Aantal Su broedgev	Aantal Su juveniel	Totaal Su territoria
1 Prinsenbeek-noord	1	6	2
2 Haagse Beemden	1	4	1
3 Teteringen	7	31	11
4 Bavel	1	0	3
5 Galder	1	2	2
6 Aa of Weerijds	1	4	1
7 De Rith	6	4	6
8 Prinsenbeek zuid	6	24	8
10 Cauwelaar	1	0	1
11 Hoge Bremberg	3	11	11
Totaal	28	86	46

6.4 Werkgroep	Watervogels
Coördinator	Vacant
Tellers (24)	Jan Benoist, Piet van den Broek, Cor en Toos Borghouts, Cees Huijben, Piet van Iersel, Martin van Leest, Arend Meeuwissen, Hans en Agnes van der Sanden, Willem Veenhuizen, Raymond van Breemen, Toos Timmermans, Hannie van Gils, Jos Mensing, Clemens van Nijnanten, Ruud Touw, Marianne van Rozendaal, Sandra Aarts, Peter van der Hoek en Wendie op de Beek, Reinier van de Loo, Frank Verpaalen en Laurie Rijsdijk.

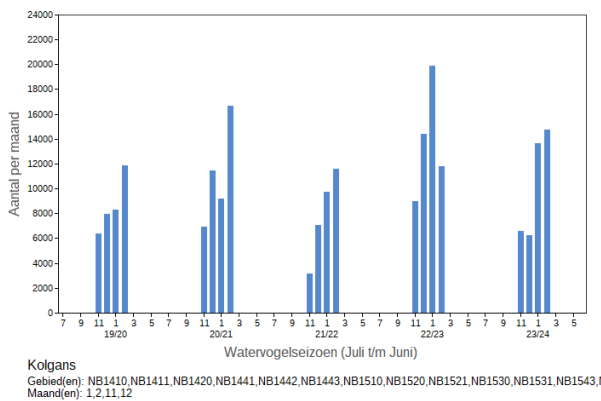
Activiteiten in 2023.

Al vanaf 1964 tellen wij watervogels in onze streek voor de Provincie Noord Brabant. Er wordt geteld in West-Brabant van Geertruidenberg tot en met de Heen in zowel polders als plassen. Er doen zo'n 24 leden mee met de watervogeltellingen en zij tellen samen circa 85 deelgebieden. Op deze bijdrage aan dit SOVON-project mogen wij best trots zijn. Om de tellingen bij ziekte of verhindering van elkaar over te kunnen nemen zijn er dit jaar en vorig jaar beschrijvingen van de telroutes centraal verzameld bij de bio-secretaris om de kwaliteit en continuïteit van de tellingen zo goed mogelijk te waarborgen.

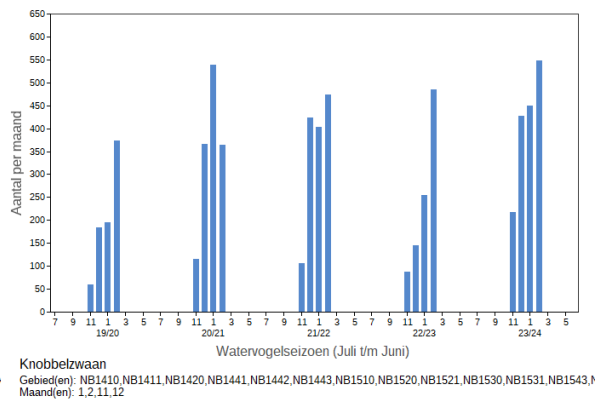
Overzicht van de belangrijkste resultaten.

Dit afgelopen telseizoen lijken de aantallen niet drastisch anders dan vorig telseizoen. Er lijken iets meer Krakeenden, Wilde Eenden, Grauwe Ganzen en Toendrarietganzen geteld deze winter. Het aantal Kolganzen, Kleine Zwanen en Wilde Zwanen ligt iets lager dan vorig jaar. Het aantal Grote Zilverreigers was net als vorig jaar weer iets toegenomen ten opzichte van het jaar ervoor.

De aantallen Knobbelzwanen zijn momenteel een interessant onderwerp met de lopende rechtszaak tegen de afschotvergunning. De beweringen zijn dat het aantal Knobbelzwanen explosief is toegenomen de laatste jaren, maar zoals je hieronder in de grafiek kunt zien lijken de aantallen eigenlijk al een aantal seizoenen vrij stabiel.

© Sovon Vogelonderzoek Nederland
Gemaakt op 07-03-2024 09:48:10 op basis van ongevalideerde telgegevens uit het Meetnet Watervogels (NEM)

© Sovon Vogelonderzoek Nederland
Gemaakt op 07-03-2024 09:44:59 op basis van ongevalideerde telgegevens uit het Meetnet Watervogels (NEM)

Plannen voor het seizoen 2024/2025

De werkzaamheden van de coördinator zijn door digitalisering van de tellingen via SOVON minder intensief geworden, maar dat wil niet zeggen dat er geen coördinator nodig is. We zoeken naar een coördinator om waar nodig vervanging voor tellingen te regelen, en voor het organiseren van een jaarlijks contactmoment voor alle watervogeltellers. Interesse om deze taak in te vullen? Daarvoor kun je contact opnemen met onze biologisch secretaris, Laurie Rijsdijk.

We zoeken ook nog naar tellers voor o.a. Stampersgat, Moerdijk, Zevenbergen en de waterpartijen in de woonwijken.

Leden die meer willen weten of mee willen, kunnen contact opnemen met onze biologisch secretaris, Laurie Rijsdijk.

6.5 Telgroep	Dintelse Gorzen
Coördinator	Ronald Buijnsters
Leden 8	Gert Bouwmeester, Hans Goossens, Joost Simons, Leo Nagelkerke, Mitchell Krijnen, Richard de Jonckhere, Ronald Buijnsters en Ruud Kimmenai

2023 hebben we alle maanden weer kunnen inventariseren, af en toe met wat vlieg en kunstwerk.

Natuurmonumenten heeft in 20223 weer vele hectares met berkenbos verwijderd op de gorzen. Hierdoor heeft gebied weer een heel open zicht, vergelijkbaar met hoe het was toen de dam af was in 1987. De bedoeling is dat Natuurmonumenten de vlaktes bij blijven houden door deze een aantal jaren te knuppelen. Daarnaast is er de intentie om na het broedseizoen het eiland wat dicht is gegroeid, weer te schonen. We zijn benieuwd of ze dat nu ook bij blijven houden of dat het weer eenmalig zal zijn.

Dit alles is vooral bedoeld om meer ruimte voor de parnassia en orchissen te maken. Wij zijn vooral benieuwd wat de impact zal zijn op de zangvogels zoals nachtegaal en sprinkhaanzanger.

Met veel plezier zijn we aan 2024 begonnen en januari leverde direct 2 kraanvogels op. De werkgroep kan nieuwe tellers gebruiken.

Dintelse Gorzen, foto's Ronald Buijnsters

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
Roodkeelduiker													0	0
Dodaars	4		7			1	1		6	7	11	10	8	47
Fuut	3	3	3	8	22	60	44	64	55	7	4	3	12	276
Roodhalsfuut													0	0
Geoorde Fuut													0	0
Kuifduiker													0	0
Aalscholver	3	4		3	2	36	2	5	8	6		3	10	72
Roerdomp													0	0
Grote Zilverreiger	10	8	10	4	10	23	18	17	34	16	12	9	12	171
Kleine Zilverreiger					1		3	10	1				4	15
Koereiger													0	0
Blauwe Reiger	7	3	1		1	3	4	2	7	6	3	2	11	39
Purperreiger													0	0
Lepelaar					1	1	20	37		18	4	3	7	84
Ooievaar													0	0
Europese Flamingo													0	0
Chileense Flamingo													0	0
Kraanvogel													0	0
Knobbelzwaan	36	16	7	40	55	24	22	145	176	150	38	21	12	730
Wilde Zwaan													0	0
Kleine Zwaan	1										30	22	3	53
Zwarte Zwaan					6	2	2	6	6	13	8	6	8	49
Kolgans										4		16	2	20
Dwerggans													0	0

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
Toendrarietgans	2											120	2	122
Rietgans													0	0
Grauwe Gans	667	9	261	14 2	744	153	170 6	136 9	198 3	166 9	305	705	12	9713
Grote Canadese Gans	12	2	25	13	122	42	160	6	81	197	40	8	12	708
Kleine Canadese Gans													0	0
Keizergans													0	0
Brandgans	356	350	330	14 1	40	277	242		580	176	7	600	11	3099
Rotgans													0	0
Bergeend	86	130	139	27	93	48	76	32	69	12	386	75	12	1173
Casarca						3		33	4	67			4	107
Kaapse Casarca													0	0
Nijlgans		4		1	5	5	3	4	13	4	17	3	10	59
Indische Gans													0	0
Mandarijneend													0	0
Smient	180						1		56				3	237
Krakeend	20	4	3	27	62	198	16	402	707	231	2	4	12	1676
Wintertaling	480		18			1		13	35	32			6	579
Zomertaling				1				2					2	3
Wilde Eend	99	6	2	19	59	388	144	975	161	2	14	10	12	1879
Pijlstaart	12	16	12				8	3	84	1	12		8	148
Slobeend		15			18	8	39	84	93	25	2		8	284
Tafeleend					2	36	7	16	4				5	65
Krooneend								1					1	1
Kuifeend	25	45	44	65	30	45	30	219	202	199	144	62	12	1110
Witooeend													0	0
Toppereend													0	0
Eidereend													0	0
Ijseend													0	0
Brilduiker	16	17	9						9	2	27	28	7	108
Nonnetje													0	0
Grote Zaagbek		6	9							3	4	5	5	27
Middelste Zaagbek	9	3	1						1		3	4	6	21
Zwarte Zeeëend													0	0
Zeearend		2									1		2	3
Visarend							1						1	1
Rode Wouw							1						1	1
Zwarte Wouw													0	0
Bruine Kiekendief				1	1	3	1	3	4				6	13
Blauwe Kiekendief	2											1	2	3
Grauwe Kiekendief													0	0
Havik	1		1						1	1	1		5	5
Sperwer	1												1	1
Buizerd	8	3	1		6	1		2	4	3	2	2	10	32
Ruigpootbuizerd													0	0
Smelleken	1												1	1
Wespendief													0	0
Torenvalk	3	1		1	1	3	1	3	5	1		2	10	21
Slechtvalk													0	0
Boomvalk						1	1		1				3	3
Fazant	1		4		8	4	2			1			6	20

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
Reecefazant													0	0
Patrijs													0	0
Kwartel													0	0
Waterral													0	0
Waterhoen				2		2			1				3	5
Meerkoet	48	8	1	30	21	248	70	1527	507	65		2	11	2527
Scholekster		7	8		26	26	1						5	68
Kluut	9		12		6	9	31	19	1		37		8	124
Steltkluut													0	0
Goudplevier	50	180									1000	1000	4	2230
Zilverplevier							1						1	1
Bontbekplevier								3					1	3
Strandplevier													0	0
Kleine Plevier													0	0
Kievit	283	400	23	16	7		120	325	323	230	800	1250	11	3777
Steppevorkstaartplevier													0	0
Bonte Strandloper	170	150									5	100	4	425
Drieteenstrandloper													0	0
Temmincks Strandloper														
Kleine Strandloper													0	0
Kanoetstrandloper													0	0
Krombekstrandloper													0	0
Kemphaan							22	15	37				3	74
Houtsnip	3											1	2	4
Watersnip	3	6	2					1	4		6	8	7	30
Bokje													0	0
Grauwe Franjepoot													0	0
Wulp		10				2			2				3	14
Regenwulp													0	0
Grutto						2	2						2	4
Rosse Grutto													0	0
Tureluur				1	4	6	14	3					5	28
Groenpootruiter					2		2	10					3	14
Bosruiter													0	0
Zwarte Ruiter													0	0
Poelruiter													0	0
Witgat						3	11				3		3	17
Oeverloper					1		3	4					3	8
Steenloper													0	0
Kleine Jager													0	0
Jager spec.													0	0
Kokmeeuw	22	10	45		29	11	9	28	19		24		9	197
Zwartkopmeeuw					1	5							2	6
Stormmeeuw	4				3								2	7
Zilvermeeuw	8	5		6	12	5	1	2		8	3		9	50
Dwergmeeuw													0	0
Kleine Mantelmeeuw		1	2		35	2	2	1	3		2		8	48
Grote Mantelmeeuw	1			1	4					1		1	5	8
Drieteenmeeuw													0	0

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
Visdief					2	8	6	37	9				5	62
Noordse Stern													0	0
Reuzenstern													0	0
Zwarte Stern								1					1	1
Grote Stern													0	0
Dwergstern													0	0
Houtduif	1		2	3	2	3	4	3	3	2			9	23
Holenduif	7			1	8	15	5	122	12				7	170
Turkse Tortel													0	0
Zomertortel													0	0
Koekoek				1	4	4	1						4	10
Ransuil													0	0
Draaihals													0	0
Grote Bonte Specht			3			3		1	8	1	1	1	7	18
Groene Specht			3		1					1			3	5
Velduil					1								1	1
Gierzwaluw					4	46	1	2					4	53
Ijsvogel									1				1	1
Boerenzwaluw				3	5	1	6	23	60				6	98
Oeverzwaluw							1	140					2	141
Huiszwaluw						4		2	20				3	26
Boomleeuwerik													0	0
Veldleeuwerik	1	3	13	2	15	7	13		10	1			9	65
Kuifleeuwerik													0	0
Strandleeuwerik													0	0
Grote gele kwikstaart													0	0
Gele Kwikstaart				3		4							2	7
Noordse Gele Kwikstaart													0	0
Engelse Gele Kwikstaart													0	0
Witte Kwikstaart			9	2	2	10	21	10	17	1	1		9	73
Rouwkwikstaart													0	0
Grote Pieper													0	0
Graspieper	32	17	73	38	36	67	18	19	52	129	45	17	12	543
Waterpieper										3			1	3
Oeverpieper													0	0
Boompieper				7	15	9	1						4	32
Roodborst	8	2	4		1				7	6	4	5	8	37
Nachtegaal					6								1	6
Blauwborst													0	0
Gekraagde Roodstaart					1								1	1
Winterkoning	20	2	8	4	3	8	3	2	2	3	2	6	12	63
Heggemus	3		2	1									3	6
Zwarte Roodstaart			1			1							2	2
Tapuit				2	3				5				3	10
Merel	36	7	1	3	5	7	10	3	1	4	11	8	12	96
Beflijster													0	0
Kramsvogel													0	0
Zanglijster		2	11	3	1	2			1	3			7	23
Grote Lijster	5		5										2	10
Wielewaal					2								1	2

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
Koperwiek	6	6	40							47	37	14	6	150
Paapje									3				1	3
Roodborsttapuit			18	10	1	7	3	2	5	5			8	51
Rietzanger													0	0
Bosrietzanger						1							1	1
Snor													0	0
Cetti's Zanger						1		1	1		1		4	4
Sprinkhaanzanger						1							1	1
Spotvogel					2								1	2
Kleine Karekiet													0	0
Braamsluiper													0	0
Grasmus				2	19	5	1						4	27
Tuinfluitier					38	12	2						3	52
Zwartkop				1	15	4	10		2				5	32
Fitis			2	41	59	13	2		2				6	119
Tjiftjaf			28	15	16	5	1	3	36		1		8	105
Bladkoning													0	0
Goudhaan											12	1	2	13
Vuurgoudhaan			1										1	1
Grauwe Vliegenvanger													0	0
Bonte Vliegenvanger													0	0
Boomkruiper	3	1	5	1		1		1		2	3	2	9	19
Zwarte mees													0	0
Pimpelmees	9		2	6	6	15	2		10	2	6	10	10	68
Koolmees	10	5	19	6	3	3	13	20	24	3	23	25	12	154
Kuifmees													0	0
Matkop													0	0
Staartmees	4												1	4
Baardman													0	0
Gaai	4		3	6	2	1		1	6				7	23
Klapekster													0	0
Ekster													0	0
Zwarte Kraai	8	6	27	27	19	22	10	2	2	4		6	11	133
Kauw			20						2				2	22
Spreeuw	330	110	150	12	2	485	132	155	181	55	840	148	12	2600
Ringmus			3										1	3
Huismus													0	0
Groenling	1	6	15	3	2	3	11		2	4	1		10	48
Putter	7	20		6	3	4	26	31	18	52	16		10	183
Kneu			2	16	16	23	27	11	36	2			8	133
Vink	3		32	8	1	15	3		4	10	27		9	103
Keep													0	0
Appelvink													0	0
Goudvink													0	0
Frater													0	0
Sijs													0	0
Kleine Barmsijs													0	0
Grauwe Gors													0	0
Sneeuwgorst													0	0
Geelgorst													0	0
Rietgorst			3		6	12	4						4	25

Telling 2023	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	#	totaal
													0	0
Ree					1								1	1
Haas	10		7		2	4	2				4	1	7	30
Konijn	5												1	5
Vos		1											1	1
Bunzing													0	0
Soepgans												1	1	1
Can.gans x Brandgans											1		1	1
Can.gans x Grauwe gans													0	0
Soepeend	2										1		2	3

Totaal	316	161	149		177	252							71	3815
aantal	1	2	2	782	0	3	3183	5983	5829	3497	3994	4331	4	7
	61	45	58	50	74	75	70	60	69	53	53	46		

6.6 Werkgroep	Weidevogels Weimeren
Coördinator	Agnes van der Sanden
Leden (13)	Jan Asselman, Marianne van Dongen, Nico van Dongen, Ad Franken, Andre Giele, Kees Ham, Corry van Haperen, Laurie Rijdsdijk, Nettie Rook, Agnes van der Sanden, Hans van der Sanden, Biek Smetsers en Frank Verpaalen

Activiteiten in 2023.

In samenwerking met de betreffende boeren hebben we ons dit jaar, voor de 17de keer, weer ingezet voor de bescherming van vooral weidevogels in die delen van Weimeren die voor ons toegankelijk waren. Zoals bekend, wordt in de polder Weimeren hard gewerkt aan het realiseren van een 'Natte Natuurparel', waardoor gedeelten van het gebied, in verband met werkzaamheden, niet voor publiek toegankelijk zijn.

De activiteiten in het veld, observeerrondes en loop/ zoekrondes, wekelijks vanaf maart t/m juni, vonden zowel doordeweeks als in de weekenden plaats, mede op aanwijzen van de betrokken boeren.

In 2023 beleefden we 2 verschillende perioden in het veld: een door- nat voorjaar, gevolgd door een gortdroge en hete tijd. Boeren konden pas laat het land bewerken, vogels vonden op de tot plas- dras geworden velden bijna geen droog plekje voor een nest. Tegen het uitkomen van de jongen kwamen de hitte en de droogte, met als gevolg een tekort aan voedsel.

En dat komt dan bovenop het gegeven dat de broedvogeltrend van Kievit en Scholekster een neergaande lijn kent.

In de hoop die lijn voor de Scholekster wat om te buigen, hebben we ingezet op het scholekster- nest- op- palen- project ter bescherming tegen grond-predatoren. De 3 platforms zijn wel in gebruik geweest als rustgelegenheid voor allerlei vogels, maar hebben (nog) niet gediend als nestplaats voor de Scholekster.

Aan broedvogel-monitoring zijn we in diezelfde periode helaas niet toegekomen. Wel werden regelmatig de vogelwaarnemingen genoteerd. Alle gegevens zijn doorgegeven aan Brabants Landschap.

Uiteraard vonden tijdens de eerste observeerronde een startbijeenkomst en na afloop van de laatste loop/ zoekronde een afsluitende bijeenkomst plaats. Beide ook met een uitnodiging naar onze boeren. Het jaarverslag werd later voor de vrijwilligers verspreid via de vertrouwde groeps-mail en bij de boeren persoonlijk afgegeven.

Resultaten.

Een mager resultaat:

- Vijf kievitlegels in de maïs, met in totaal 20 eieren, waaruit 14 jongen;
- Twee scholeksterlegels in de maïs, met in totaal 5 eieren, waaruit 3 jongen.

Aan waarnemingen noteerden we tussen Aalscholver en Zwarte Kraai 50 soorten, waaronder Blauwborst, Bruine Kiekendief, Grasmus, Grote Zilverreiger, Houtduif, Huiszwaluw, Kleine Karekiet, Lepelaar, Patrijs, Ringmus, Roodborsttapuit, Sperwer, Tapuit, Veldleeuwerik, Watersnip.

In 2023 overleed een van onze vrijwilligsters. Later in het seizoen mochten we twee nieuwe leden verwelkomen.

Plannen voor 2024.

Onze inzet is de bescherming van weide- en akkervogels in Weimeren voort te zetten en uit te breiden met oog voor alle boerenlandvogels. We kijken met spanning uit naar eventueel broedsucces van de Scholekster op een, twee of liefst drie van onze broedplatforms...

6.7 Werkgroep	Rooskensdonk
Coördinator	Cees Huijben
Leden (5)	Cees Huijben, Corrie van Haperen, Harry Janssen, Ger Duijf en Clemens van Nijnanten.

Het doel van de werkgroep is een gedeelte van het graslandgebied Rooskensdonk te inventariseren en het gebied samen met de eigenaar Staatsbosbeheer (SBB), het waterschap Brabantse Delta en de pachters zo goed mogelijk te beheren.

Het gebied is gelegen ten noorden van de waterzuiveringsinstallatie Nieuwveer ten oosten van de snelweg A16.

Het gebied is niet vrij toegankelijk. Betreders zijn in het bezit van een loopvergunning van SBB welke elk jaar verlengd wordt.

BMP telling.

Leden van de werkgroep hebben in 2023, 10 BMP-tellingen gedaan. Daarnaast zijn er bijna tweewekelijks bezoeken aan Rooskensdonk geweest, De maanden maart, april tot en met september waren met 62/63 soorten de koploper.

Evenals in 2022 zijn de waarnemingen van broedvogels verwerkt met behulp van de BMP-methode op de website van SOVON. Dit invoerprogramma maakt het mogelijk territoria te bepalen met behulp van 'autoclustering'. Er zijn zo van 54 soorten totaal 308 territoria vastgesteld. Zo had bijv. de kluut 1 en de grutto 3 territoria en 5 territoria in het uitbreidingsgebied Rooskensdonk. Het aantal territoria is dit jaar is minder dan vorig jaar.

Door de vogelgriep zijn de nesten van de ganzen ook dit jaar niet volledig geïnventariseerd. De territoria van de zangvogels, die vooral langs de spoorlijn broeden, blijft stabiel en daar zitten vaak leuke soorten tussen. Zoals bijvoorbeeld de waterral, blauwborst, roodborsttapuit, cetti's zanger, grote gele kwikstaart en sprinkhaanzanger(1x).

Overige waarnemingen.

Net als andere jaren worden er bij bijna elk bezoek reeën gezien soms een vos en hazen.

Waterpeil.

Tijdens de tellingen houdt de werkgroep ook de waterstanden bij en geeft die door aan SBB. Het waterpeil is ongeveer geweest zoals was afgesproken. De hele zomer heeft echter in de poelen onvoldoende water gestaan waardoor het gebied voor weidevogels, watervogels en steltlopers minder geschikt was.

Uitbreidingsgebied Rooskensdonk

Met het uitbreidingsgebied aan de oostzijden van Rooskensdonk zijn Staatsbosbeheer en het waterschap Brabantse Delta in overleg hoe ze d.m.v. kunstwerken het waterpeil in stand kunnen houden.

Dijkverzwaring.

In 2023 is door het waterschap een dijkverhoging gerealiseerd waarbij er wat verstoring was.

Presentatie

Op waarneming.nl worden alle tellingen van Rooskensdonk genoteerd en zijn voor iedereen in te zien.

Geïnteresseerden kunnen altijd meelopen bij telrondjes op Rooskensdonk. Deze vinden meestal in of rond het weekend plaats.

Plannen voor het nieuwe jaar.

Omdat de laatste 2 jaar het aantal actieve tellers sterk is afgenomen, is de werkgroep op zoek gegaan naar nieuwe enthousiaste tellers. Het aantal echt actieve tellers (2 en soms 3) is nog klein. Daarom zoekt de werkgroep nog een paar actief tellende leden.

SSB heeft het pitrusprobleem op Rooskensdonk deels aangepakt, ze hebben het gemaaid en afgevoerd.

SSB gaat in 2024 geen vee meer in Rooskensdonk laten om zo het pitrus probleem verder in te dammen.

De belofte om gaas over het gladde bruggetje bij het kijkscherm te leggen is niet nagekomen. Gaat klaarblijkelijk ook niet gebeuren aldus SBB in een gesprek over Rooskensdonk jan 2024.

6.8 Werkgroep	4e Bergboezem
Coördinator	Kees van der Krift
Leden (10)	Jan Asselman, Rineke Brons, Irene Huisman, Hans Matthijsse, Hennie van Nieuwstadt, Jan Spierings, Maurice Verschuren, Kees Wijnen en Cobi van Wijngaarden en Kees van der Krift

Activiteiten 2023.

Ook in 2023 hebben we weer de twee vaste hoofdactiviteiten uitgevoerd. De resultaten van de maandelijkse inventarisatie in 2023 waren ongeveer gelijk aan voorgaande jaren. In 2023 zijn we niet verder uitgebreid. Ons team bestaat nu uit 10 personen en dat betekent, dat er elke week voldoende bezetting is om zo adequaat mogelijk te inventariseren.

In 2023 waren er nog nauwelijks beperkingen door de Covid-19 pandemie. Alle leden bleven gelukkig en hebben hun gezond verstand gebruikt. Er werd in groepjes gelopen met voldoende bezetting. Ook het westelijke deel werd maandelijks weer geïnventariseerd. Ook die gegevens zijn verzameld en samengebracht.

Resultaten.

Er zijn over het hele jaar 122 soorten waargenomen in het oostelijk deel en 88 soorten in het westelijk deel. Bij de waarnemingen zijn de verschillen in zomer- en winterseizoen duidelijk zichtbaar. Het verschil in soorten tussen het westelijk en het oostelijk deel wordt veroorzaakt door de verschillende biotopen in de gebieden. Het westelijk deel concentreert zich op weide- en akkervogels, terwijl het oostelijk deel ook veel bosvogels oplevert.

Voorzichtig kijkend naar de resultaten na ruim tien jaar, mogen we wederom concluderen, dat de 4e Bergboezem ook voor de wintergasten een welkom gebied is geworden. Vooral voor ganzen in het westelijke deel, met name Kol- en Brandganzen. Zelfs gebruikelijke zeldzaamheden laten zich minder regelmatig, maar in ieder geval wel zien. De ene tijdens de trek, anderen overwinteren in het gebied.

Wat wel goed is te merken, dat veel soorten zich aanpassen aan de veranderende biotopen. (Minder open, meer struikgewas.) Twee gebeurtenissen vallen erg op, het nu steeds sneller verdwijnen van het populierenbos midden in het Haagse Beemdenbos en het afsluiten van het dammetje door de plas bij de (mark)kreek. Het is dit

jaar ook wel erg nat geweest met nogal wat extra water in de polders en soms zelfs omlopen voor ondoorwaadbare plaatsen. Vaak zijn laarzen erg aan te raden.

Plannen 2024.

Alle standaard werkzaamheden zullen ook in 2024 zo goed mogelijk worden gecontinueerd, zowel de oostelijke, als de westelijke kant. De datums voor de broedvogelinventarisatie worden binnenkort vastgelegd, verspreid over de maanden maart tot en met juni, ongeveer 10 dagen na elkaar. We blijven wel tijdens de BMP-tellingen lopen in kleine, of mogelijk meerdere groepjes om verstoring tot een minimum te beperken. Vooral bij nesten, noteren en doorlopen.

6.9 Werkgroep	De Kamertjes
Coördinator	Oscar Loos
Leden (16)	Willem Veenhuizen, Frans Aarts, Ton Adriaanse, Thea van den Eshof, Stefan Vromans, Gilion Marijnissen, Jan Asselman, Andrea Dalsum, Oscar Loos, Roy van Stralen, Bianca van den Berg, Dianne Klein, Rene van Gils, Frans Vermonden, Vincent Hooijer, Elles van Dijn

Activiteiten in 2023

Het gebied is eigendom van de gemeente Breda en de contacten met de gemeente zijn prima. Onze gesprekspartner is sinds 2014 Raymond van Breemen. De weilandjes worden gemaaid door de Eco-ploeg van de gemeente Breda en daarover zijn wij zeer tevreden. Dit jaar hebben we 8 zaterdagochtenden gewerkt. Wij hebben dit jaar niet maandelijks proberen te werken, maar 2 keer per maand. Dit om in te lopen op de planning die wij hadden gemaakt voor 2023/2024. Enkele houtwallen langs de buitenkant zijn afgezet. In uren gerekend hebben we ongeveer 360 uren gewerkt. Van de gemeente Breda ontvangen we een mooie vergoeding. Waarvoor onze dank.

Ons jaarlijkse uitje werd dit verslagjaar gehouden in Breda, bij het Liesbos. Hier hebben wij een wandeling gemaakt, die uiteraard langer duurde dan gepland. Bij deze bijeenkomst hebben wij afscheid genomen van Jan Benoist en Jos Quirijnen.

Jan hebben wij kunnen bedanken voor de inzet van maar liefst 40 jaar voor De Kamertjes.

Jan blijft wel actief voor de WBVwerkgroep.

De groep is dit jaar uitgebreid met Frans, Vincent en Elles.

Voor het begin van het werkseizoen is er een overleg in de Kamertjes met enkele Kamertjesleden en de contactpersoon van de gemeente (Raymond) over de uit te voeren werkzaamheden.

Overzicht van de belangrijkste resultaten.

We zien gedurende al die jaren het gebied steeds vooruitgaan wat de flora en fauna betreft. Een rustpuntje in het drukke stedelijke gebied. Steeds meer Koekoeksbloemen, Pinksterbloemen, Wateraardbeien en Gele Dotterbloemen groeien er. Het wordt nog een echt Dotterbloemhooiland. Er treedt verschraling op en het jarenlange maaibeheer werpt zijn vruchten af. Het slootleven laat te wensen over. Met de gemeente is afgesproken dat het beheer van de belangrijkste sloot wordt overgenomen door de gemeente.

Het beheer van de bramenstruwelen loopt via de Eco-ploeg van de gemeente.

Bij het onderhoud van de houtwallen liepen wij als werkgroep achter op de planning. De extra werkdagen hebben hun vruchten afgeworpen en we beginnen weer op schema te komen.

Presentatie.

Ook dit jaar heeft de Kamertjesgroep een zaterdag in april bij het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert gewerkt. Hierbij zijn ook alle leden van de Vogelwerkgroep van harte welkom.

Onze jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst/jaarvergadering vond plaats bij Jan Benoist voor de laatste keer.

Plannen voor 2024.

Voortgaan op de ingeslagen weg.

De werkgroep bestond eind van dit jaar uit 16 leden. Er komen nog steeds mails mij te gemoed om te kunnen komen werken in de Kamertjes. En met de vergrijzing binnen de Kamertjes zijn

nieuwe leden altijd welkom. Ik probeer daarbij wel het aantal leden niet verder op te laten lopen dan maximaal 20 personen.

In het begin van het najaar zal er wederom een planning gemaakt worden voor de werkzaamheden voor het seizoen 2024/2025

6.10 Werkgroep	Knotwerkgroep
Coördinator	Piet Brosens en Rob Fisscher
Leden (16)	Walter Hoekstra , Roel Holvast, Rob Mol, Ad Rijnen, Joop van Riet, Eshof, Herman Scholtes, Jos Schuybroek, Antoon van Unen, Kees Wijnen, Ad en Adrie Verschuren, Ria Voermans, Frans Aarts, Piet Brosens, Rob Fischer

Activiteiten in 2023

In 2023 waren er vier knotdagen gepland, twee nog uit het knotseizoen 2022-2023 en twee uit het knotseizoen 2023-2024. Voor de oeverwaluwand hebben we een extra dag begin maart gepland. Tijdens de werkzaamheden worden we regelmatig voorzien van erwtensoep (Joop), worstenbrood (Ad) of versnaperingen verzorgd door de 'opdrachtgevers'. Hiervoor onze hartelijke dank.

Foto Joop van Riet

De gerealiseerde activiteiten zijn:

Op 28 januari en 25 februari 2023 zijn er werkzaamheden uitgevoerd bij de Groene Schakel, een natuurgebiedje ten noorden van het Liesbos.

Zaterdag 11 maart is er gewerkt aan de oeverwaluwand in de Waterdonken te Breda. In samenwerking met de Gemeente Breda (deze zorgt voor de steigers en het vulzand) zijn de 90 nesten van de oeverwaluwen weer schoongemaakt en voorzien van nieuw zand.

28 okt 2023 en 2 december 2023 is de Knotwerkgroep actief geweest aan Flodderdreef.

Plannen voor 2024.

Voortgaan op de ingeslagen weg.

Nieuwe 'knotters' zijn hierbij altijd welkom.

6.11 Werkgroep	Windmolenpark Etten Leur
Coördinator	Piet van Iersel
Leden (10)	Piet van Iersel, Bert van de Haar, Kees Brok, Mathilde Marijnissen, Ineke Buijsters, Laurie Rijdsdijk, Frans Jacobs, Frank Verpaalen, Antoinette de Wild en Jos Koeken

Het doel van deze monitoring gedurende 3 jaar (in het kader van de Wnb-ontheffing) was:

1. Hoeveel vogels worden er van ieder van de 5 vogelsoorten waarvoor ontheffing is verleend jaarlijks slachtoffer ?
2. Hoeveel gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen worden er jaarlijks slachtoffer? Daar zal ik het hier niet over hebben.
3. Welke overige vogel- en vleermuissoorten worden tijdens de monitoring aangetroffen en betreft dit meer dan incidentele sterfte?

We doen dit samen met IVN Dintel en Marklanden gezeteld in Etten-Leur. Van hun organisatie doen 8 leden mee met de slachtoffertelling.

Er zijn talloze factoren die de uitslag van de totaal telling voor een jaar beïnvloeden. Hierna worden deze toegelicht.

- a. Het aantal dagen dat je telt en er in een jaar zitten.
- b. De zoekcirkel.
- c. Wel of geen gewassen en het niet kunnen betreden van de dijk.
- d. Wegleggen van quasi slachtoffers en terugvinden ervan.
- e. Predatie van slachtoffers.
- f. Het uitvallen van de windturbines voor reparaties of onderhoud.

Ad a: In totaal telden we voor de vleermuizen 10 x 2 dagen is 20 dagen. En ze vliegen over een langere periode dan wij tellen. We beginnen pas in Juli en de vleermuizen vliegen al in April en stoppen ermee als het te koud wordt en ze in winterslaap gaan. Voor de vogels tellen we slechts 20 dagen in de zomer, 20 in het voorjaar en 10 in de winter. Dat zijn dus maar 50 dagen van een jaar. Maar het zijn wel 30 weken die representatief kunnen zijn voor dat jaar.

Ad b: De zoekcirkel is variabel. Maar de slachtoffers kunnen overal terecht komen. Als je een klap van de punt van de molenwiek krijgt, die 200 km/u gaat dan kun je best ver van de molen terecht komen. Voor de vleermuizen is vastgesteld dat die meer dichtbij de windmolen terecht komen dan de vogels.

Ad c: Je zult begrijpen dat je tussen de maïs en de aardappelen niet kunt zoeken. Verder is de dijk langs de Leursche Haven begroeid met grassen, waartussen kleine vogels niet te vinden zijn en er staan soms koeien te grazen en die kunnen schrikken van mensen die op de dijk lopen.

Ad d: Het terugvind experiment werden door Bureau Waardenburg uitgevoerd met een terugvindkans van 1,2 voor de vleermuizen en 1,5 voor de weggelegde vogels.

Ad e: Als een dood beestje er een tijdje ligt is de kans groot dat Eksters, Kraaien, Buizerds en andere aaseters erop afkomen en ze meenemen of ter plekke opeten. Ook daarvoor is een correctie factor voor de vogels berekend uit de waarnemingen van weggelegde en bewaakte nep slachtoffers van vogels. Deze werden dan bewaakt met wild camera's en het verdwijnen op film vastgelegd. Hieruit zijn eveneens correctie factoren berekend. Voor vogels zijn die variabel over het jaar en varieerden per seizoen van 1,00 tot 2,07.

Resultaten over drie jaar tellen.

In de periode 1 juni 2020 tot 31 mei 2021 zijn in totaal 10 vogels gevonden, die door de windmolens als slachtoffer zijn aan te merken. Het berekende aantal is dan 76.

In de periode 1 juni 2021 tot 31 mei 2022 zijn in totaal 20 vogels gevonden, die door de windmolens als slachtoffer zijn aan te merken. Het berekende aantal is dan 189.

In de periode 1 juni 2022 tot 31 mei 2023 zijn in totaal 18 vogels gevonden, die aan door de windmolens als slachtoffer zijn aan te merken. Het berekende aantal is dan 201.

In het eindverslag worden deze aantallen nog uitgesplitst in soortgroepen, daaruit komt naar voren dat onder de meeuwen de meeste slachtoffers zijn gevallen, dat is niet zo raar want als je bij de Groene dijk bent zie je heel vaak meeuwen rondvliegen en kennelijk vliegen ze op de hoogte van de rotors.

Ook wordt in het eindrapport stilgestaan bij de instandhouding van de vogelpopulaties. Hiervoor wordt een vergelijking gemaakt met de Nederlandse aantallen broedvogels en doortrekkers. Natuurlijk vind je dan geen invloed, want daarvoor zijn de aantallen slachtoffers van de drie windmolens te klein en wel onder de 1% norm. Maar als je alle windmolens in gemeente Etten Leur en langs de A16 al zou tellen dan kan dat wel eens anders uitpakken. Dat zijn er nu al $13+28=41$ windmolens. Als vogelwerkgroep weten we te weinig over nieuw te plaatsen windmolens. Het

Vogelslachtoffer – foto Ria Lambregts

zou mooi zijn als we dat eerder weten, zodat we op tijd kunnen reageren. Zie ook 't Hupke Winter 2022 nummer 191.

Opgemerkt wordt dat er voor de vogels voor het verkrijgen van de ontheffing slechts 30 slachtoffers per jaar zijn berekend. Het zijn er nu gemiddeld 155 dat is 5 maal zoveel. Dat wil zeggen dat de verleende ontheffing/vergunning niet in overeenstemming is met nu gevonden aantallen dode vogels. We zijn in Mei 2023 gestopt met de monitoring. De Familie Rommens gaat het een en ander nog verder uitzoeken, samen met Bureau Waardenburg.

In 2024 worden er geen slachtoffers meer geteld in windmolenpark Etten-Leur. Indien mogelijk zal er nog een afsluitende bijeenkomst georganiseerd worden.

Bijlage 1

Realisatie 2023 en begroting 2024

Begroting 2024

	Begroting 2023	Realisatie 2023	Begroting 2024	Opmerkingen
Inkomsten:				
Contributie leden	€ 7.270	€ 7.249	€ 7.480	393 leden incl. gezinsleden (38), geen verhoging
Opbrengsten werkgroepen	€ 2.184	€ 2.400	€ 2.180	Provincie (€ 1000), Brab Landsch (€ 200), Staatsb (€ 200), Kamertjes (€ 780)
Opbrengsten activiteiten	€ 3.000	€ 4.990	€ 3.400	curcusgeld is van € 55 naar € 60 gegaan voor niet leden. (2023 Incl erfscan)
Overige inkomsten	€ 3.400	€ 3.996	€ 3.800	donatie windmolenproject en verkopen
Totale inkomsten:	€ 15.854	€ 18.635	€ 16.860	
Uitgaven:				
<i>Algemene verenigingskosten</i>				
Kosten bestuur	€ 1.140	€ 797	€ 1.240	Administratie kosten en uitgaven door bestuur +2024 € 450 notariskosten statuten
Afschrijving apparatuur	€ 100	€ 100	€ 100	
Kosten ledenvergaderingen	€ 800	€ 736	€ 850	ALV en nieuwjaarsreceptie
Onvoorzien kosten	€ 54	€ 57	€ 0	
<i>Inhoudelijke Activiteiten:</i>				
Publiciteit	€ 2.925	€ 2.351	€ 634	2023 reservering € 2.100 tbv website
Lezingen	€ 1.050	€ 1.166	€ 1.150	
Natuurplein De Baronie	€ 175	€ 200	€ 175	
Verenigingsblad	€ 3.800	€ 4.319	€ 4.000	i.v.m. gestegen kosten en éénmalig (2023) viering jubileumnummer € 350
Werkgroepen	€ 2.820	€ 1.390	€ 2.890	
Cursussen	€ 2.200	€ 2.572	€ 2.600	
Overig	€ 470	€ 4.401	€ 470	kasthuur, 2023 erfscan, aanbetaling pontons
Totale uitgaven:	€ 15.534	€ 18.090	€ 14.109	
Resultaat:	€ 320	€ 545	€ 2.751	
Reserveringen	€ 3.339	€ 1.064	€ 3.700	jubileum- en windmolenfonds
Resultaat na reservering	-€ 3.019	-€ 519	-€ 949	

Bijlage 2 Besluitenlijst

Lijst van bestuursactiviteiten en besluiten in 2023

Overleg 16-02-2023

- Er is antwoord gegeven aan Arien de Haan over zijn vraag over de besteding van de 1000 euro die door hem aan de vereniging zijn geschonken. Namelijk dat we ons beraden voor een passende besteding van de donatie en hem op de hoogte stellen wanneer we tot een keuze zijn gekomen.
- De begroting voor 2023 is aangepast aan de opmerkingen vanuit de Algemene ledenvergadering en de kosten voor de website die niet in 2022 zijn betaald. Het boekjaar over 2022 is afgesloten en is nu gereed voor controle door de kascommissie.
- Kees Wijnen heeft uitgezocht of Google Workspace geschikt is voor het email verkeer van de vereniging.
De te maken kosten zullen dan veel lager zijn dan in de huidige situatie bij Medusa. Kees gaat de applicatie, na overleg met Henk Konings van Medusa) nu opstarten en inrichten voordat het in gebruik genomen kan worden.
Hopelijk zijn hierna ook de huidige problemen met het doorsturen van emails naar aliassen verholpen.
Het bestuur gaat akkoord met de voortgang.
- De aanpassing van de statuten staat gepland voor 2023.
Naast Kees Wijnen, Frans Aarts en Bert van de Haar heeft ook Jan Woolderink aangeboden om te assisteren bij de werkgroep Statutenwijziging.
De werkgroep gaat binnenkort van start.
- Bestuur voortzetting na mrt 2023:
Wiet Kerkhoven heeft in de enquête aangegeven beschikbaar te zijn voor enkele taken. Bert heeft hem hierover benaderd waarna hij toch heeft besloten om niet beschikbaar te zijn.
Kees heeft vorig jaar Frans Aarts benaderd en die was mogelijk bereid om als afgevaardigde naar Natuurplein te gaan.
- Gebruik gelden slachtoffertellingen windmolens:
- Bert heeft met Tennet en de Gemeente Breda contact gehad over de mogelijke plaatsing van een oeverwaluwanwand op de plaatst waar, in de Haagse Beemden, de hoogspanningsleidingen onder de grond zullen gaan. Deze plaats lijkt nu verder van de bebouwde kom te worden gesitueerd. Deze locatie is niet geschikt voor deze oeverwaluwanwand.
- Het aantal aanmeldingen voor de cursus vogelgeluiden was zo groot dat dit aantal is verdubbeld.
Coby van Wijngaarden en Kees Wijnen gaan nu ook een dag begeleiden bij de cursus Vogelzang.
- De belangstelling voor de excursies is erg groot. Meermalen zijn deze dan ook volgeboekt.
Of de excursie naar de Markerwadden doorgaat is nog niet duidelijk.
- Ook de belangstelling voor de lezingen is op dit moment weer goed. Opgemerkt wordt dat we zelden worden vermeld in de plaatselijke media. Een oorzaak hiervoor is niet duidelijk.
- Oscar Loos wordt de nieuwe coördinator voor de werkgroep de Kamertjes. Hij zal een jaar lang ingewerkt worden door Jan Benoist.
- Er is door de provincie Noord-Brabant opnieuw opdracht verleend voor de ganzen- en zwanentelling.
- Laurie heeft, bij het ontbreken van een coördinator voor de werkgroep Watervogels, een verslag gemaakt van de uitgevoerde tellingen voor het jaarverslag van de vereniging. Zij is voorlopig ook het aanspreekpunt voor deze tellingen.

- Monitoring Het Broek Chaam: Wanneer er overleg is geweest tussen Natuurmonumenten (Freek Lemmens) en Laurie zal Laurie een oproep verzorgen in de nieuwsbrief met daarin de benodigde informatie voor mogelijke nieuwe tellers in het gebied.
- Er hebben zich drie leden gemeld voor de monitoring van Raven in het Mastbos. Zij zullen waar nodig toegang krijgen tot de afgesloten gedeeltes van het bos. Hun aanspreekpunt bij SBB is Jarno van Bussel.
- Ineke Buijnsters en Jan Benoist gaan participeren in de Kunst- en Cultuurroute in Princenhage. Een van de onderwerpen hier zijn de vogels. Ze willen hier iets doen met vogelgeluiden.
- De contracten voor aanpassing van de website door Medusa zijn getekend. Het document m.b.t. de privacywetgeving moet opnieuw worden getekend omdat hier het secretariaat foutief was vermeld. Er komt een overleg met Peter den Brabander, Ger Duijf en Ineke Buijnsters over de eerste oplevering van de website. (Later is hier ook Harald Jansen bij aangeschoven).
- Er is nog geen bericht verzonden naar de inzenders van de enquête zoals aangegeven in actiepunt 22-20.
- Intratuin heeft een verzoek ingediend om opnieuw een workshop te organiseren. Dit zou de dezelfde wijze kunnen als afgelopen jaar maar zij staan ook open voor wijzigingen/toevoegingen. Ineke zal contact opnemen met Jan Schilders van Intratuin.
- Vanwege de voorgenomen bouw van een school in het foerageergebied van de steenuil aan de Meulenspie heeft Natuurplein opnieuw een zienswijze ingediend bij de ODBN.
- Er komt geen vergunning voor de bouw van een vierde windmolen in Etten-Leur. De eigenaar, de familie Rombouts, gaat nu opnieuw een aanvraag doen voor een tweede kalvermesterij.
- Er is gekeken naar de natuurwaarden bij de bouw van tijdelijke woningen aan de Moskesweg, Stada en de Donkerstraat in Teteringen. Er lijken voor de eerste twee locaties geen belemmeringen voor de realisatie. Voor de Donkerstraat is dit nog niet bekend.
- Voor de realisatie van een nieuwe busremise aan de Druivenstraat in Breda wordt een buizerdnest tijdelijk onbruikbaar gemaakt om in te broeden. Er zou mogelijk in Roosendaal een vervanging worden gerealiseerd door de provincie!!
- Het bestuur van Natuurplein heeft aangegeven alleen nog te willen werken met tijdelijke werkgroepen. IVN Mark en Donge is het hier nog niet mee eens. De huidige werkgroep zal geen geld meer krijgen voor haar activiteiten. Het is nog niet duidelijk hoe dit gaat aflopen. De ALV van Natuurplein op 23 maart moet hier meer duidelijkheid over geven.
- Henk Broeders (Ballonvaarders) heeft een uitgebreide lijst met de locaties van de ooievaarsnesten rond Breda ontvangen en hierop gereageerd deze te zullen bekendmaken bij de collega's. (Ik heb de mail naar onze piloten doorgestuurd. Bedankt voor deze gegevens, ik kan deze nu op mijn kaart toevoegen.)
- Fun-helicoptervluchten natuurgebiedem: Bert heeft bij de provincie de te vliegen routes en de hierbij horende stikstofbelasting opgevraagd. Hij heeft hier nog geen reactie op ontvangen.
- Natuurtijdschriften.nl. Het is nu mogelijk om naast artikelen ook rapporten te plaatsen op natuurtijdschriften.nl. Dit vergt een administratieve inspanning. In de nieuwsbrief en op de website zal hierover een verzoek worden geplaatst.
- Kevin van der Bemt heeft het boek 'Vogels houden van Breda' ontvangen i.v.m. zijn positieve benadering namens woningbouwvereniging Laurentius bij renovatiewerkzaamheden. Het boek was beschikbaar gesteld door Raymond van Breemen.
- Door renovatiewerkzaamheden in de Hoge Vucht door woningbouwvereniging Laurentius zullen voorlopig tijdelijk huiszwaluwtilen worden geplaatst. De werkgroep stadsvogels zal hierbij adviseren over de locatie.
- Parkeerbeleid Mastbos. De Gemeente Breda en SBB hebben gezamenlijk maatregelen genomen om het parkeren in het Mastbos terug te dringen.
- Indien van toepassing zal er gebruik worden gemaakt van het aanbod van Harald Jansen voor het maken van foto's.

Overleg 13-04-2023

- Mevrouw Rommens, eigenaresse van de windmolens aan de Groene Dijk in Etten-Leur, heeft contact gehad met Piet van Iersel over het krantenartikel in BN de Stem op 12 april jongstleden. In dit artikel wordt gemeld dat de aanvraag voor een vierde windmolen is afgewezen door de provincie vanwege het grote aantal slachtoffers (vogels + vleermuizen) bij de reeds geplaatste molens.
Zij geeft aan ontstemd te zijn. Bert geeft aan dat er waarschijnlijk een nieuwe aanvraag zal komen.
- IVN Mark en Donge is uit Natuurplein gestapt n.a.v. de perikelen met betrekking tot de werkgroep leefomgeving.
- Maurice Verschuren is bereid om ook voor de vogelwerkgroep cursussen te geven. Dit zal worden doorgegeven aan de coördinatoren Fred Pardoel en Jan Benoist.
- Project Heikantsestraat Prinsenbeek. Bert gaat ter plekke kijken of de mitigerende maatregelen zijn getroffen zoals is overeengekomen. De uitvoering van het plan zou afwijken. Indien nodig neemt hij contact op met de ODBN
- Er wordt geen vervolg gegeven aan het verzoek van Martin van leest m.b.t. de Draaihals.
- Tijdelijke woningen Bredestraat Breda: Er is ter plekke geen natuur die de bouw belemmert.
- De plaatsing van huiszwaluwtilen door woningbouwvereniging Laurentius wordt begeleid door de coördinator Stadsvogels Willem Veenhuizen.
- Bypass Hoge Zwaluwe: binnenkort is er een Zoom meting met de projectleider en SBB. Er zal een uitleg komen over Natuur Netwerk Brabant. Men wil eventueel grond bijkopen naast het gebied. Initiële wensen van de VWG worden nog niet gehonoreerd.
- Er is aan aanvraag van de werkgroep weidevogels voor een bijdrage in de kosten voor het vervaardigen en plaatsen van broedplatforms voor de Scholekster.
- De boekhouding over 2022 is op 8 maart gecontroleerd door de kascommissie bestaande uit Frans Aarts en Martine Reuvers. Dit is vastgelegd in een kascontroleverslag. Er zijn geen op- of aanmerkingen over de gevoerde boekhouding en het financieel beleid. Zij adviseren decharge te verlenen aan het bestuur en penningmeester over het gevoerde beleid en de financiële boekhouding.
- Implementatie Google Workspace
- De betreffende software mag gratis gebruikt worden omdat de vereniging een ANBI status heeft. Er zijn veel mogelijkheden die lijken op Office 365, maar wij willen alleen het email gedeelte gebruiken. Het gebruik ervan staat los van de website van de VWG.
- Algemene Ledenvergadering over 2022. We kunnen gebruik maken van de standaard agenda. Na de pauze wordt de film "Landschapsbeheer, samenwerken voor een natuurrijk Brabant" van Brabants Landschap getoond. Deze film duurt ongeveer 40 minuten. Er zijn geen opmerkingen over het jaarverslag over 2022 en dit kan als zodanig worden ingebracht in de ALV.
- Bestuur voortzetting na april 2023. Formeel treden Kees, Bert en Ineke af. Zij stellen zich beschikbaar voor een nieuwe periode. Bert geeft aan af te treden wanneer er een nieuwe voorzitter voor zijn taken wordt gevonden. Hij zal dit toe lichten in de ALV. Bert zal ook nog in contact gaan met Frans Aarts die eerder heeft aangegeven een en ander te willen doen voor de vereniging.
- Introductiebijeenkomst nieuwe leden op 26-4-2023. Kees merkt op dat de vereniging inmiddels meer dan 400 leden telt. In tegenstelling tot andere verenigingen heeft corona hier dus geen invloed op gehad. Kees zal een lijst aanleveren met nieuwe leden en deze aan Bert zenden voor de organisatie van de avond.
- Agnes van der Sanden en Jan Benoist zijn dit jaar 50 jaar lid van de vereniging. Beiden zullen als geschenk voor hun actieve lidmaatschap een cadeaubon van €50,00 krijgen. Deze zullen worden uitgereikt bij de ALV.
- Aanpassing statuten: Binnenkort roept Bert de leden die aangegeven hebben te willen meedenken bij de aanpassing van de statuten bij elkaar.
- Ineke heeft navraag gedaan bij Gigi van Melick over de status van de excursie naar de Markerwadden. De toegang tot de Markerwadden blijkt nu beperkt tot een dagdeel. Er wordt verder gedacht over hoe een dergelijke dag in te vullen.
- Michelle Verjaal heeft meermalen aangeboden vrijwilligerswerk te willen doen.

Laurie heeft contact met haar gehad. Nu blijkt dat ze het eerste jaar nog niet veel kan doen. Mogelijk gaat ze bij een werkgroep.

- De vogelwerkgroep neemt deel aan de Grote Groene Doe Markt op 16 april bij boerderij Wolfslaar.
- Op 21 april gaan Ineke en Ger naar Medusa voor een nadere uitleg over beheer en invulling van de nieuwe website.
- Zomer enquête: Er is nog geen bericht verzonden naar de inzenders van de enquête zoals aangegeven in actiepunt 22-20. Ineke 'worstelt' nog met de inhoud maar wil het bericht nog deze week verzenden. (inmiddels verzonden op 18-4-2023).
- Leden van de vogelwerkgroep hebben acte de présance gegeven bij activiteiten in Princenhage (het Gele Huis), Intratuin en Groenrijk. De eerste twee organisaties hebben de vereniging hiervoor respectievelijk €50 en €150 gedoneerd.
- Er zijn nieuwe informatiefolders besteld.
- Er zijn wat onduidelijkheden geweest met de zaalreserveringen. Bert blijft leidend in deze.
- IVN Mark en Donge is uit Natuurplein gestapt n.a.v. de perikelen met betrekking tot de werkgroep leefomgeving. Deze werkgroep gaat nu blijkbaar zelfstandig verder onder voorzitterschap van de bestuurder die als bestuurslid uit NPB is gestapt (voorbedachte rade). Er zal nog door de voorzitter van Markkant een bemiddelingspoging via Paul de Beer worden geprobeerd. Natuurplein gaat voorlopig gewoon door met het werk met dezelfde voorzitter (Jan Woolderink) en secretaris (Bert van de Haar). Maar met 7 verenigingen. Men wil dit jaar meer aandacht besteden aan communicatie (blad, website en lezingen cyclus).
- Advies m.b.t. buizerdpaar en nest in Dongen. Bert heeft inhoudelijk antwoord gegeven aan Maikel van Vught van de gemeente Dongen.
- Meedenken waterpeilen Rooskensdonk (SBB). Er komt overleg met diverse leden van de werkgroep Rooskensdonk over nieuwe ideeën m.b.t. het waterpeil op Rooskensdonk. Er blijkt verschil van mening te zijn tussen SBB en het Waterschap.
- Broedplatforms scholeksters (weidevogelgroep) Er zijn drie broedplatforms gemaakt door mensen van de weidevogelgroep voor een nieuw project in het kader van het jaar van de Scholekster. De vereniging is bereid de kosten te vergoeden. De gevraagde bijdrage blijkt achteraf minimaal en is vergoed.
- Monitoring mussen en gierzwaluwen in de gemeente Breda. Er hebben zich tot nu toe 3 leden aangemeld voor het uitvoeren van deze tellingen. Het project zal ook bij de nieuwe leden avond worden ingebracht en in de nieuwsbrief zal het onderwerp nogmaals worden opgenomen.
- Zelfoogst akker Wortels in het Markdal. Er is een discussie gevoerd tussen deze vereniging en Natuurplein. In het bestemmingsplan is de status van het gebied natuur. De vereniging Wortels wil echter op het terrein, dat voor een beperkte termijn beschikbaar was gesteld door de gemeente, blijven zitten.
- N.a.v. de melding over het verwijderen van nestkasten i.v.m. schilderwerkzaamheden door woningbouwvereniging Laurentius is contact gezocht. Een en ander is opgepakt en netjes opgelost door het schilders-/onderhoudsbedrijf.
- Transcriptie of opname van de gehouden lezingen. N.a.v. de vraag van Mathilde wordt kort van gedachte gewisseld over dit onderwerp. Besloten wordt om hier geen gevolg aan te geven. Er zou toestemming moeten zijn van degene die de lezing verzorgt en het betekend veel extra werk voor de organisatoren met hoogst waarschijnlijk weinig rendement.

Overleg 8-08-2023

- Er is een zienswijze ingediend met betrekking tot het bouwproject op de voormalige 'Harley locatie'. De mitigerende maatregelen ten behoeve van de mussenpopulatie blijven van toepassing en worden opgenomen in de plannen.
- Overtreding IJpelaar m.b.t. schilderwerkzaamheden. Bert heeft samen met Piet van iersel de werkzaamheden bezocht. Het schildersbedrijf had de werkzaamheden al stilgelegd en de geplaatste netten zodanig opgehangen dat de vogels de nesten konden bereiken. Een en ander is in goed overleg opgelost.

- Kees heeft meerdere malen antwoord en toelichting gegeven op een informatieverzoek door ING. Hij hoopt dat een en ander nu is afgerond.
- De uilenwerkgroep heeft een verzoek ingediend om een bijdrage voor de viering van het 15-jarig jubileum van deze groep. Het bestuur stelt voor om een avond voor alle actieve vrijwilligers te organiseren ter gelegenheid van het 55-jarig bestaan in 2024.
- Dit wordt besproken in de eerstvolgende ALV.
- Merel Roks heeft het bestuur geattendeerd op een nieuw stimuleringsfonds, namelijk het stimuleringsfonds 'Samen voor onze leefomgeving'. Groene vrijwilligers kunnen hier een aanvraag indienen voor initiatieven gericht op samenwerking en versterking van de groene leefomgeving. Wellicht kan het iets zijn voor de vogelwerkgroep. De gegevens worden bewaard om eventueel later te kunnen gebruiken.
- Implementatie Google Workspace.
- Kees van de Krift, Willem Veenhuizen en Merel Roks hebben nog geen account aangemaakt. Merel heeft te kennen gegeven hiervan geen gebruik te willen maken. Kees zal hen hierover nogmaals berichten. (actie Kees). Sinds de in gebruik name zijn er geen meldingen meer over spam of foutmeldingen bij het verzenden van email.
- Hans van Kluiven heeft een cursusboek 'vogelfotografie' samengesteld en dit aangeboden aan Fred Pardoel voor een nieuw te organiseren cursus. Fred Pardoel heeft aan het bestuur gevraagd of zo'n cursus wel in overeenstemming is met de statuten van de VWG. Een en ander wordt besproken en het bestuur is niet duidelijk voor of tegen. Bert neemt contact op met Fred en Hans om duidelijk te krijgen wat precies de bedoeling is van deze cursus.
- Ineke geeft aan dat Bart Jaspers en Maurice Verschuren hebben aangegeven te willen assisteren bij de door de VWG gegeven cursussen. Zij geven beiden ook cursussen bij IVN. Ineke zal dit doorgeven aan de coördinatoren van de cursussen.
- Broedvogeltellingen voor Natuurmonumenten in Het Broek Chaam. Natuurmonumenten heeft na het eerste contact opnemen met Laurie niet meer gereageerd. Er wordt voorlopig geen verdere actie ondernomen.
- De groep van de ravenmonitoring betreft momenteel 4 personen. Er is dit jaar geen broedgeval in het mastbos vastgesteld.
- Watervogeltellingen. Er hebben zich extra tellers aangemeld voor de omgeving van 's Gravenmoer. Kelly van Gils heeft nog niet gereageerd naar Laurie n.a.v. een voorstel met betrekking tot de tellingen.
- Op 21 april hebben Ineke en Ger Medusa bezocht voor een nadere uitleg over beheer en invulling van de nieuwe website. Ineke, Laurie en Ger bekijken samen de mogelijkheden voor de inrichting van de website en zijn al bezig met het vullen van een aantal pagina's die zich daartoe lenen.
- Zomer enquête: Het verzonden bericht heeft geen verdere reacties van deelnemers aan de enquête opgeleverd.
- Paul de Beer (oud wethouder) wil bemiddelen met IVN over een mogelijke terugkeer naar Natuurplein.
Concept zienswijze over het Markdal (DO zuid): Natuurplein heeft gereageerd op de zienswijze. Natuurplein is het niet eens met de in de zienswijze genoemde extra mogelijkheden voor kano, wandel- en fietspaden. De huidige situatie is, eventueel met enkele verbeteringen, voldoende.
- Bert heeft met Jan Woolderink, namens Natuurplein, een overleg met de ODBN. Op de locatie Everdenberg Oost (bedrijventerrein Oosterhout) is een buizerdnest verdwenen. ODBN wil geen handhavingsonderzoek uitvoeren om de oorzaak hiervan te achterhalen.
- Project dak inventarisaties broedende scholeksters. (Mathilde Marijnissen). Het bestuur ziet in het voorstel om bedrijven in Breda te benaderen geen echte meerwaarde door de grote extra inspanningen die dit zal vergen en wil voorlopig dit voorstel niet honoreren.
- Vlotjes Emerput. Bert heeft voorbeelden van aluminium pontons doorgestuurd die qua prijs en samenstelling geschikt lijken als extra vlotjes in de Emerput. Bert wil contact opnemen met de gemeente Breda naar de mogelijkheden om deze te kunnen gebruiken. Het bestuur gaat hiermee akkoord.
- Zwanen bestrijding Noord-Brabant. De provincie Noord-Brabant heeft toestemming gegeven voor de afschot van zwanen voor een periode van 6 jaar. We gaan als vereniging bezwaar maken tegen dit besluit.

- Vogelbescherming door de VWG. Ook de leden van de vereniging moeten alerter zijn wanneer misstanden worden geconstateerd en dit melden bij de ODBN. We zullen aan de leden duidelijk moeten maken hoe dit te regelen.
- In wijkbladen opnemen hoe te werk te gaan bij renovaties. Het idee is prima. Discussie over wiens taak dit is. De gemeente of de Vogelwerkgroep of beiden. Er moet iemand gevonden worden die dit goed op papier kan zetten.
- Zonnevelden Drimmelen; de actiegroep geeft niet aan waar bepaalde natuurwaarden verstoord worden. De vogelwerkgroep gaat niet reageren op het verzoek. (Nimby).
- Busremise Breda. Piet van Iersel heeft een melding gemaakt van werkzaamheden en het antwoord hierop door Annemarie Bovée. Bert heeft overleg met de provincie over de melding.
- Plan boom (BMF, Brabants Landschap en IVN Brabant. Er zijn geen reacties ontvangen. Er volgt daarom geen verdere actie.
- Toegang Weimeren (Jarno van Bussel SBB) Het bericht is verspreid via de website en de nieuwsbrief.
- Werkzaamheden boswachterij Dorst en Mastbos (Egbert Eilander SBB). Het bericht is verspreid via de website en de nieuwsbrief.
- Landgoederenzone Haagse Beemden. Er zal een zienswijze worden ingediend m.b.t. een extra doorgang in het gebied. Hierdoor zal het gebied waar veel uilen en spechten zitten extra verstoord worden.

Overleg 28-09-2023

- De nieuwjaarsreceptie zal worden gehouden op 10-1-2024 in de Wegwijzer.
- Er is niet bekend of er gereageerd is op het verzoek van Norbert Kalker voor een excursie in en om het Laurensspark. Ger zal uitzoeken wat de status is
- Financiering vlotjes Emerput: Er is nu beschikbaar € 9294 (Windmolens) + € 17000 (Sparrekening). Ook is er nog geld op te halen bij het IJsvogelfonds van VBN. Bert zal een opzet maken voor de kosten (actie Bert).
- ING heeft geen verdere vragen gesteld m.b.t. de financiële huishouding van de VWG. Kees beschouwt een en ander als afgedaan.
- Bijdrage actieve ledenavond 2024. Op de ALV zal worden ingebracht het voorstel voor een middag/avond voor actieve leden.
- Kees heeft op 1-8-2023 een verzoek gestuurd naar de coördinatoren om hun wensen voor 2024 t.b.v. de begroting in te dienen. Hierop heeft alleen Martin van Leest gereageerd.
- De volgende ALV staat gepland voor 2 november a.s.
- Evenals vorig jaar zal en na de pauze bij voorkeur een film worden getoond. Ineke informeert bij Brabants landschap/Vogelbescherming.
- Hoe gaan we om met verzoeken van de adviesgroep BromN. Bij deze groep is bekend dat de vogelwerkgroep bij dit soort activiteiten acteert via Natuurplein. Bij het laatste verzoek m.b.t. Ritmeesterpark 2 en/of landgoed 't Hout is Natuurplein hier bewust buiten gehouden. De VWG reageert niet op deze uitnodigingen omdat bekend is dat wij via Natuurplein participeren.
- De datums voor de agenda voor 2024 zijn bekend bij Bert. Deze kunnen nog niet vastgezet worden bij De Wegwijzer omdat daar nog geen agenda voor 2024 beschikbaar is!!!
- Fotocursus. Hans van Kluiven heeft aangegeven dat hij de behoefte voor een vogelcursus binnen de vereniging foutief heeft ingeschat. Mocht er in een later stadium behoefte zijn aan zo'n cursus dan blijft hij bereid hier aan mee te werken. Er zal dus geen fotocursus worden aangeboden.
- SBB heeft gereageerd op het verzoek voor overleg met de werkgroep Rooskensdonk. Zij (Alex Zuidervliet) vinden het een goed idee om in het najaar zo'n overleg te organiseren. De nieuwe bezetting bij SBB lijkt hierbij voorbij te gaan aan het feit dat deze overleggen tussen SBB, Waterschap, VWG en pachters tot aan Corona jaarlijks werden georganiseerd.
- Website: Ineke toont de vorderingen bij de inrichting van de nieuwe website. Er is hard gewerkt door Laurie, Ineke en Ger. Een groot aantal zaken moet echter nog worden

aangevuld en gecontroleerd. Ineke gaat nu de website langs op ontbrekende koppelingen en onderdelen. Live gaan bij de ALV is een stap te ver. Er wordt naar gestreefd om per 1-1-2024 live te gaan.

Een juiste versie van de verwerkerovereenkomst is door Medusa via Ineke aangeleverd.

- Paul de Beer (oud wethouder) wil bemiddelen met IVN over een mogelijke terugkeer naar Natuurplein. Hij stelt voor dat beide besturen aan tafel gaan zitten om overleg te hebben. Bert verwacht hier voorlopig niet veel van omdat ook de vereniging Markkant zich lijkt te gaan afsplitsen.
- Everdenberg: Er is geen monitoringsrapport overlegd door ODBN. Dit heeft tot gevolg dat de bezwaarprocedure door Natuurplein wordt doorgezet.
- In de Rith verdwijnt natuur doordat agrariërs dit omzetten in landbouwgrond. Hierop zijn handhavingsverzoeken ingediend waar de gemeente niet blij mee is omdat er dan gecontroleerd moet worden.
- Natuurplein wil nu via Natuurloket een en ander inbrengen bij de gemeente voor aandacht. 1 medewerker van de gemeente gaat de meldingen na en communiceert dit met Natuurplein.
- Vlotjes Emerput. Er dienen nog een aantal aanpassingen aan de nieuwe vlotjes te worden uitgevoerd zoals b.v. een opstaande rand. Bert zal een aantal leden benaderen voor commentaar/advies op het voorstel.
- Zwanen bestrijding Noord-Brabant. De VWG is uitgenodigd voor overleg over de vergunning door de provincie. Piet wil participeren in het overleg. Laurie wordt nog gevraagd voor aanvullende data. Inmiddels is besloten dat dit overleg niet zal plaatsvinden maar dat de hoorzitting is vastgesteld op 30 oktober 2023.
- Bestemmingsplan Meulenspie. Bestemmingsplan niks tegen te doen, omgevingsvergunningen nog wel.
- Zienswijze op ontwerpbestemmingsplan Landgoederenzone Haagse Beemden (NL.IMRO.0758.BP2022217005-ON01). Zuidelijke pad dreigt er te komen. Het bestemmingsplan gaat niet over verstoring vogels.
- Vogelbescherming door de VWG. Ecologische onderzoeken worden steeds meer gestuurd door de opdrachtgever en minder juist. Dit is inmiddels ook al geconstateerd door andere organen. We zouden veel kritischer moeten worden en deze ecologen aan de schandpaal nagelen. Het zou zinvol zijn om een werkgroep Ruimtelijke Ordening op te richten waarin leden zitten die de planvorming rond projecten nauwgezet volgen. Bert maakt een oproep voor de nieuwsbrief/website.
- Ger heeft een verzoek aan VBN gestuurd m.b.t. de renovatie door particulieren. De aangeleverde informatie door VBN met betrekking tot renovaties zou gedeeld kunnen worden via de gemeentes en de media in de regio. Eigenlijk is dat een verantwoordelijkheid van de gemeente, maar als wij het voortouw kunnen nemen dan geeft dat wat meer druk op de gemeente.
- Zonneparken gemeente Drimmelen. De VWG heeft nog steeds geen feiten kunnen ontdekken of aangeleverd gekregen dat daar natuurwaardes in het geding komen. Geen verder actie.
- Lezing 19 oktober Belvédère door Bert. Op 27 september zijn er afspraken gemaakt.

Overleg 16-11-2023

- Bert geeft aan dat de oproep voor leden die ecologische rapporten willen doorlezen succes heeft gehad. Er hebben zich maar liefst 10 mensen aangemeld. Bert stelt nu voor om een en ander vorm te geven in een werkgroep ruimtelijke ordening. Boy Possen heeft al uitgebreid reactie gegeven op een ecologisch rapport. Ook heeft hij gereageerd op de stelling over ecologische bureaus.
- De begroting voor 2024 is in de ALV besproken en goedgekeurd. De begroting behoeft voornamelijk geen aanvullingen.
- Het door Kees ingebrachte voorstel voor een avond ten behoeve van de actieve leden avond wordt besproken. Het bestuur is unaniem van mening dat zo'n avond verenigingsbreed moet zijn met een frequentie van 1 x per 5 jaar. Kees past het voorstel hierop aan. (actie 23-17) Het voorstel zal worden ingebracht in het eerstvolgende coördinatorenoverleg.

- Er is een soundbar aangeschaft t.b.v. de cursussen en lezingen.
- ALV acties: Voorstel aanschaf vlotjes Emerput: Bert vond de discussie over de betaling van de aan te schaffen vlotjes teleurstellend.
Bert zal bij de gemeente navragen wie de eigenaar is en of er bereidheid is om de kosten of een gedeelte van de kosten te dragen. (actie Bert).
Als de gemeente niet bereid is een bijdrage in de kosten te leveren is de vergadering (ALV) akkoord met de aanschaf door de VWG.
Bert zal een definitieve offerte aanvragen voor de aanschaf van de vlotjes waarna deze besteld kunnen worden. Voor de financiering kan indien nodig nog een beroep worden gedaan op het IJsvogelfonds (Vogelbescherming) en Landstad de Baronie.
- Mussenkasten Boeimeer: Hannie van Gils stelt voor om van de gelden mussenkasten op te hangen in de wijk Boeimeer omdat de betreffende projectontwikkelaar dit na toezeggingen niet heeft gedaan. Er zouden alleen kasten bij de bewoners zijn weggezet. Bert geeft aan dat dit de verantwoording is van de betreffende projectontwikkelaar en zal hier navraag over doen.
- Lijst met actieve leden: Ger heeft een activiteitenlijst met activiteiten en leden gemaakt om in kaart te brengen wie wat doet ten behoeve van de VWG. Een korte conclusie is dat ca. 130 leden zich verdienstelijk maken bij een of meerdere activiteit(en). Van deze groep zijn er dan weer ca. 25 leden die zich bezighouden met meer dan 3 arbeidsintensieve activiteiten. De lijst is, met enkele aanvullingen, gebaseerd op het jaarverslag van 2022. Deze lijst zal gedeeld worden met de coördinatoren zodat zij kunnen controleren op volledigheid (actie Ger).
- N.a.v. deze lijst volgt nog een discussie over de privacy wetgeving. Bij het verzoek voor het aanleveren van de stukken voor het jaarverslag zal gevraagd worden of er bezwaar is om in betreffende gevallen de naam van een lid te vermelden op website, jaarverslag, etc.
- Aanpassing statuten: Bert merkt op er naar te streven om bij de aanpassing van de statuten enkele zaken te verbreden. Dus niet alleen vogels maar ook biotoop, leefomgeving, etc.
- De workshop Vinken, gorzen en mussen kan niet doorgaan omdat de cursusleider hier niet meer mee verder wilde gaan. Ineke stelt voor of Maurice Verschuren dit zou willen overnemen.
- Er wordt voorgesteld om na de cursus een workshop te organiseren, zodat de cursisten een idee krijgen over de mogelijkheden hoe de opgedane kennis toe te passen. Hierbij wordt gedacht aan onderwerpen als MUS, Watervogeltelling, Waarneming.nl enz.
- De problemen met het doorzenden van formulieren op de website doen zich niet meer voor. Er is overigens geen reactie gekomen van Medusa op een over dit onderwerp gestelde vraag.
- Er is nog geen vergaderverzoek van SBB ontvangen voor het jaarlijkse overleg met de werkgroep Rooskensdonk. Bert neemt hierover contact op met SBB.
- Er zijn weer enkele nieuwe mensen gestart met de watervogeltellingen. Laurie heeft hen hierin begeleid. Er is nog geen reactie ontvangen op het verzoek voor watervogeltellers in Oosterhout. Het verzoek blijft staan op de website en zal worden herhaald in de nieuwsbrief.
- De nieuwe website is getoond op de ALV. Gesteld mag worden dat de aanwezigen over het algemeen enthousiast gereageerd hebben op het getoonde. Ineke neemt contact op met Medusa over de voortgang.
Kees verzamelt nog de functionaliteiten die hij nodig heeft m.b.t. het binnenhalen van de data van de ingevulde formulieren.
- Beachflag: gebruik door Knotwerkgroep. Ineke neemt contact op met Joop van Riet over het hoe en wanneer.
- Intratuin heeft opnieuw een verzoek gedaan aan de VWG om mee te werken aan een evenement in het voorjaar.
- Nieuwjaarsreceptie: Er hebben zich twee mensen gemeld voor de organisatie van de bijeenkomst. De oproep zal blijven staan op de website en worden herhaald in de nieuwsbrief.

- Natuurplein: Er is overleg geweest met de gemeente over beginspraak bij het SMP. Hierop is verder nog geen reactie gekomen. Ambtenaren lijken nog een besluit te moeten nemen.
- De lezing door Ben Koks zal toch worden gehouden in de Wegwijzer op woensdag 13 december. Vanwege de te verwachten belangstelling is de grote zaal gereserveerd. Deze lezing is onderdeel van een lezingencyclus over biodiversiteit door Natuurplein. Elke aangesloten vereniging verzorgt een 'eigen' lezing. De lezing door Ben Koks is de bijdrage van de VWG.
- Zwanenafschot. We wachten af wat de commissie bezwaarschriften meldt aan Gedeputeerde Staten. De leden hebben in de ALV aangegeven akkoord te zijn met een eventuele rechtsgang.
- Voortgang Woonakkers Teteringen. Er waren 3 biotopen steenuilen. Hier is nog een vierde biotoop bijgekomen na plaatsing van een uilenkast door een bewoner. Bureau Waardenburg heeft onderzocht waar de steenuilen foerageren. Er wordt nog overleg gevoerd over het eventueel verplaatsen van de vierde kast.
- Excursie Laurensark. Willem Veenhuizen heeft i.v.m. een vakantie pas laat gereageerd. Hij heeft aangegeven deze excursie te willen organiseren en heeft contact gezocht. Hierop is echter geen reactie meer gekomen.
- Harleylocatie Doornvos. De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn opgenomen in het bestemmingsplan. De VWG gaat volgen of deze inderdaad worden uitgevoerd.
- SMP gemeente Breda. Er is een toezegging over tussenrapportages. Hierna is het stil geworden.
- Peilbesluit Moerdijk West. De beschikbare gegevens zijn door Ger opgezocht en verstuurd naar Piet van Iersel. Piet zal de avond bezoeken en heeft reeds teruggekoppeld (22-11-2023).
- Ledenraad Sovon. Laurie Rijdsijk en Kees van der Krift zullen toetreden tot de ledenraad. Ger Duijf en Eric van Damme hebben na de maximale 8 jaar de ledenraad verlaten.
- Herinrichting Markdal. Bert heeft gesproken met de projectleider van het Waterschap. Het project staat los van een inrichting t.b.v. de vogels.
- Kees heeft contact gehad met Dominic Dijkshoorn (Kenniscentrum Insecten) over een lezing/nieuwsbrief over het hommelnetwork en het herkennen van hommels. Het doel is om vogelaars te bewegen ook hommels te tellen. Het bestuur is van mening om eerst een bericht te maken voor de nieuwsbrief om de belangstelling te peilen. Kees neemt contact op met Dominic om een en ander kort te sluiten.